

NIZOZEMSKÉ

LISTY

O B Č A S N Í K

Č E C H Ů

A

S L O V Á K Ů

V

H O L A N D S K U

V TOMTO ČÍSLE:

H.Bambasová

L.v.Dijk

E.Horová

M.Kabela

J.Kantůrek

L.Malinský

P.Řezáč

M.Schenk

J.Vladislav j.h.

ROČNÍK ŠESTÝ

č í s l o

1

1999

NIZOZEMSKÉ LISTY

Vydává Kruh přátel Nizozemských listů při
Spolku Čechů a Slováků v Holandsku,
Rijnstr. 27, 1823 EA ALKMAAR

Bankovní spojení Spolku: POSTBANK 6065337, RABOBANK 32 6362 118
p/a C. Fabritiuspark 23, 1701 VP HEERHUGOWAARD
Pokladní: Monika Váňová

Předplatné f 40.- a poplatky za inzerci zasílejte laskavě na konto Kruhu
přátel NL s označením **Předplatné** nebo **Inzerce**

Adresa pro DOPISY, LUŠTIRNU a INZERCÍ: Sirtemastr. 287,
2513 XL, Den Haag

Redakce nezodpovídá za obsah podepsaných článků, zaslané příspěvky nevrací
a vyhrazuje si právo tyto případně redakčně zkrátit

Redakční rada: Líba van Dijk (vedoucí), Jaroslav Kantůrek,
Ladislav Malinský. **Externí členové:** Eva Horová, Mirek Kabela,
Dagmar Kannegieter

Toto číslo vychází na prahu jara 1999

OBSAH:

- 03 Úvodem
- 04 Co mě napadá... - H.Bambasová
- 05 Zprávy z konzulátu - P. Řezáč
- 07 Důležitá redakční upozornění - Info
- 08 České centrum informuje - J. Kantůrek
- 11 Miléniumproblém - M. Schenk
- 12 Euro - L. v. Dijk
- 14 Nejen o filmu Winter '89 - M. Kabela
- 15 První český film v angličtině - L. Malinský
- 16 Evropská Unie - L. v. Dijk
- 19 Populárně vědecké Symposium 1999 - Info
- 20 Intervence nebo indolence - L. Malinský
- 21 Češi nemají rádi přistěhovalce ... - J. Vladislav, citát
- 22 Zajímavosti z kultury - České centrum
- 27 Rozšíření Evropy - L. v. Dijk
- 28 Kniha roku 1998 - L. Malinský
- 29 Víte že ? - L.M.
- 32 Přecejen Muzeum Kampa ? - L. Malinský
- 33 Opravené pokyny autorům - Info
- 33 Papežovy soukromé Oscary - L.M.
- 33 Světová výstava medailí - L.M.
- 34 Skříň - L. v. Dijk
- 36 Jak jsem cpal puť - L. Malinský
- 38 Pozdrav z pobytu v Praze - E. Horová
- 41 Autobusové linky Holandsko - ČR a SR
- 42 Luštírna NL - L.M.
- 43 Zadní strana - L. Malinský

Příští číslo vyjde v červnu 1999

Redakční uzávěrka 10. května téhož roku

ÚVODEM

Měsíc leden už máme za sebou. Budeme-li inventarizovat začátek roku, tak si musíme přiznat, že začal jinak, než jsme očekávali.

Koncem starého roku si obyčejně vymýšlíme různá předsevzetí, abychom utekli špatností, které v nás sídlí.

Zdá se, že stále více potřebujeme, aby nám - lidstvu - někdo neustále připomínal, jak se máme chovat, jak máme být vzájemně tolerantní, jak máme milovat bližního a podobně. K Vánocům nám to řekla královna, k Novému roku prezident i Papež. Přes tato napomenutí se tento rok otevřel skandály, bojem a neuváženým násilím.

Od vstupu do 21.století, a tedy i do třetího tisíciletí, nás dělí sotva dva roky a my ještě stále přešlapujeme jako děti, které se nemohou dočkat narozenin a jako děti, které si zasloužily pohlavek za to, že provedly něco nehezkého.

Budeme-li skutečně myslet na to, že každá změna k lepšímu musí vycházet především od nás, že naši předkové dobře věděli co jsou normy a hodnoty a uvědomíme-li si, kdy jsme toto vědomí pozbyli, snad se nám do příštích let bude šlapat lépe.

Pokud někdo na to myslet nechce, nechť se utěší přítomností, že leden je za námi, únor byl krátký a v březnu začíná jaro.

Hezké počtení

Redakce

BEZ NÁZVU ANEB CO MĚ NAPADÁ

HELENA BAMBASOVÁ

Letošní začátek roku nabídl, alespoň zde v Den Haagu, nebývalé množství slunečných dnů bez deště a bez vichru. Bylo jich už přinejmenším pět, to se v Nizozemsku podobá zázraku, jak jsem si už stačila zvyknout. A já jsem se přistihla, kterak v radostném ustrnutí hledím vzhůru k obloze a po duši se mi rozlévá příjemný pocit. Doma by mi, myslím, podobné meteorologické jevy nestály za zvláštní pohled, natož za úvahu. Je to tam totiž samozřejmé. Jak snadno se člověk přizpůsobí, zvykne si na nové.

A v Česku zatím stále vládne blbá nálada, byť máme svobodu, o níž jsme si před patnácti lety snad ani nemysleli, že se jí dožijeme. Byť můžeme cestovat, kam se nám jen zamane a peněženka dovolí, poznávat cizí země a učit se jazyky. Byť se našim dětem otvírají možnosti prakticky stejné, jaké mají jejich vrstevníci jinde v Evropě. Už je to pro nás totiž samozřejmé. Jak snadno se člověk přizpůsobí, zvykne si na nové. A i toho slunce máme celkem dost - měřeno zkušeností odsud. Ale nálada - ta je čím dál tím horší.

A tak mě napadá - co kdyby nám, Čechům, půjčili Nizozemci své počasí, tak na půl roku, to by, myslím, stačilo. Až bychom ho vrátili, třeba bychom si více vážili toho pěkného, co nás v životě potkává. A také bychom snad neměli tolik zapomínat. Mám totiž ještě jednu myšlenku, nebo spíš vzpomínku, o kterou se s Vámi chci podělit.

V lednu, před třiceti lety, se na Václavském náměstí polil hořlavinou a zapálil jednadvacetiletý student filozofie, Jan Palach. O pár dní později v nemocnici zemřel. Všechny noviny tenkrát otiskovaly Palachovu fotografii z jeho vysokoškolského indexu. Nemám a nikdy jsem neměla sklon k uctívání idolů, obrázky slavných herců a sportovců jsem nikdy nesbírala. Jednu Palachovu fotografii jsem si však tehdy vystříhla, nalepila na kus čtvrtky, připsala datum úmrtí a uschovala mezi své důležité holčičí dokumenty. Bylo mi jedenáct, vrtalo mi hlavou, co je to "index", to jsem tehdy nevěděla a nevěděla jsem i spoustu jiných věcí, které s tím činem souvisely. Přesto jsem nějak vnímala, že jde o jakýsi historický okamžik, který si chci a musím pamatovat. Tu fotku z novin mám dodnes, ne jako obrázek hrdiny, ale jako memento - připomenutí. Je těžké psát o činu Jana Palacha, máte-li nechuť k velkým slovům, neboť jeho čin byl velký. Možná však stačí si ho připomínat.

ZPRÁVY Z KONZULÁTU

PAVEL ŘEZÁČ

Dne 12. 1. 1999 byla po senátních volbách ustavena nová **Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí**: **Předseda**: Milan Špaček (KDU-ČSL), **místopředsedové**: František Mezihorák (ČSSD) a Jaroslava Moserová (ODA), **členové**: Karel Barták (ODA), Pavel Eybert (ODS), Zdeněk Klausner (ODS), Bohumil Kulhánek (ODS), Vítězslav Matuška (ČSSD), Vladimír Oplt (ODS), Jaroslav Šula (KDU-ČSL), Věra Vašínková (ČSSD), **tajemník**: Jindřich Volek (tel.: 004202-57072518, fax: 24249009). **Sídlo komise**: Senát Parlamentu ČR, Valdštejnské nám. 4, 11801 Praha 1.

Dále byl nově ustaven **Podvýbor pro styk s krajany při zahraničním výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR**: **Předseda**: Jiří Karas (KDU-ČSL), **členové**: Miroslav Máče (ČSSD), Peter Mareš (US), Jan Svoboda (ODS), Jaroslav Štrait (KSČM), Petr Šulák (ČSSD). **Sídlo výboru**: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, Sněmovní 4, 11826 Praha 1.

Na základě usnesení vlády ČR č. 217/1995 Sb. (program pomoci ČR krajanům v oblasti školství) se uskuteční v termínu od 2. do 27. srpna 1999 ve studijním středisku UJOP UK v Dobrušce **kurs českého jazyka**. V tomto roce bude také otevřena třída pro úplné začátečníky. Věkový limit byl stanoven od 18 let. Vyplněné přihlášky, které jsou k dispozici na konzulárním oddělení velvyslanectví, je třeba vyplněné vrátit **nejpozději do poloviny dubna 1999**.

V dalším zveřejňujeme stanovisko Ministerstva financí ČR, které se týká aplikace změn vyplývajících z nálezů Ústavního soudu ČR při uplatňování oprávněných nároků podle zákona č. 87/1991 Sb., o **mimosoudních rehabilitacích**.

Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, umožňoval oprávněným osobám ve lhůtě 6 měsíců od nabytí jeho účinnosti (tj. od 1. dubna 1991) uplatnit žádost o vydání věci nebo ve lhůtě do jednoho roku ode dne jeho účinnosti uplatnit žádost o vydání věci u soudu. Pokud věc nebylo možno vydat, měl žadatel možnost žádat Ministerstvo financí v ČR nebo SR o finanční náhradu, a to rovněž v roční lhůtě (tj. od 1.4.1991 do 1.4.1992). V § 3 odst. 1 byly jednoznačně vymezeny dvě základní podmínky pro oprávněné osoby, a to státní občanství v býv. ČSFR a trvalý pobyt na jejím území.

Nálezem Ústavního soudu ČR č. 164/1994 Sb., který nabyl účinnosti 1. listopadu 1994, došlo k vypuštění podmínky trvalého pobytu, takže osoby, které až do tohoto data nemohly být oprávněnými osobami, mohly uplatnit žádost o vydání věci. Podmínka státního občanství zůstala zachována. Pokud se týká nároku na finanční náhradu, oprávněné osoby již žádost podat nemohly, protože lhůta na podání písemné žádosti o finanční náhradu (až na určité výjimky) uplynula přímo ze zákona dnem 1. dubna 1992. Došlo tedy k situaci, kdy zákonná jednorozční lhůta uplynula a osoby, které mají trvalý pobyt mimo území České republiky, byly vyloučeny z možnosti uplatnění nároku na finanční náhradu. Za těchto okolností bylo doposud možné uplatnit úspěšně nárok na finanční náhradu pouze na základě předložení soudního rozhodnutí o tom, že věc nelze naturálně vydat (§ 13 odst. 3 druhá část zák. č. 87/1991 Sb.).

Tuto situaci napravil Ústavní soud ČR svým nálezem č. 153/1998 Sb., kdy došlo ke zrušení části ustanovení § 13 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. ve slovech „ode dne účinnosti zákona“. Dnem 8. července 1998 začala běžet lhůta k úspěšnému uplatnění nároku na finanční náhradu, která je roční a končí dnem 8. července 1999. V této lhůtě je potřeba uplatnit novou žádost o finanční náhradu na Ministerstvu financí nebo písemně potvrdit, že osoba, která již v minulosti o finanční náhradu požádala, žádá o obnovení řízení podle nové právní úpravy.

Lhůta upravená nálezem dopadá výhradně na osoby jejichž oprávnění uplatnit nárok zakládá až nález ÚS č. 164/1994 Sb. To znamená, že se týká osob, které v období od 1.4.1991 do 1.4.1992 neměly trvalé bydliště na území ČR.

Za této podmínky lze nárok uplatnit vždy, pokud jde o případy, opírající nárok o ustanovení § 13 odst. 2 zák. č. 87/1991 Sb., to znamená poskytování finančních náhrad za věci movité, a to i v případech, kde již byla žádost před účinností tohoto nálezu Ministerstvem financí zamítnuta. Tento postup platí i pro poskytování finančních náhrad za věci nemovité, pouze však tam, kde nelze uvažovat o jejich vydání (nemovitost je ve vlastnictví fyzických osob, které nejsou až na určité výjimky osobami povinnými k vydání věci, popřípadě jiné důvody v zákoně č. 87/1991 Sb. uvedené).

Považujeme za nutné upozornit, že lhůta k uplatnění nároku na finanční náhradu stanovená nálezem ÚS č. 153/1998 Sb. se nevztahuje na fyzické osoby židovského původu, kterým vznikl restituční nárok podle novely zákona o mimosoudních rehabilitacích č. 116/1994 Sb., a to ani za situace, že jim restituční nárok vznikl až nálezem ÚS č. 164/1994 Sb. Tyto oprávněné osoby totiž měly lhůtu k uplatnění svých nároků stanovenou již zákonem č. 116/1994 Sb.

Pro další řízení na Ministerstvu financí ve věci prokázání nároku na finanční náhradu za věci nemovité již není nutné předložení soudního rozsudku, kterým byl zamítnut návrh na uzavření dohody o vydání věci. Tento postup byl doporučován před existencí nálezu č. 153/1998 Sb. jako jediná možná cesta k následnému poskytnutí finanční náhrady. Pokud však žaloba na vydání věci byla podána proto, že existuje pochybnost, zda bylo či nebylo možné věc vydat, pak je nezbytné soudní řízení dokončit (jinak by MF nebylo oprávněno finanční náhradu poskytnout). V těchto případech, kdy je soudní řízení v běhu, by bylo vhodné obrátit se s dotazem na další postup na příslušnou vedoucí oddělení na MF ČR, kde je záležitost vyřizována.

Nová žádost může být podána na MF buď na původním formuláři, který je používán již od nabytí účinnosti zákona č. 87/1991 Sb., nebo jen ve formě dopisu. Formulář není podmínkou, slouží jen ke zpřehlednění žádostí. Chybějící doklady budou od oprávněných osob posléze vyžádány, případě jim bude zaslán prázdný formulář k vyplnění. Podmínkou je, aby žádost v jakékoli písemné formě Ministerstvo financí obdrželo v nové lhůtě, tj. do 8.7.1999. To platí i pro žádost o obnovení řízení ve věcech, které byly Ministerstvem financí pro absenci lhůt zamítnuty.

Pro poskytování finančních náhrad za věci movité platí ust. § 13 odst. 2 zák. č. 87/1991 Sb., takže se jedná jen o případy, kdy stát převzal movité věci které představovaly celý majetek občana, jehož součástí nebyla nemovitost na základě soudního rozhodnutí které bylo zrušeno podle zák. č. 119/1990 Sb. nebo zákonem č. 87/1991 Sb.

To znamená, že nadále platí všechna ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, s výjimkou změn na základě nálezů Ústavního soudu ČR (nálezelem č. 164/1994 Sb. došlo ke změnám v § 3 odst. 1 a § 5 odst. 2 a odst. 4 zák. č. 87/1991 Sb. a nálezem č. 153/1998 Sb. došlo ke změně v § 13 odst. 3 zákona (změny přinesla samozřejmě též novela zákona č. 116/1994 Sb., která se týká restitucí fyzických osob židovského původu).

K dotazu ohledně promeškání probíhající jednoroční lhůty od dne nabytí právní moci rozsudku, kterým byl zamítnut nárok na vydání věci:

Nálezem ÚS č. 153/1998 Sb. umožnil Ústavní soud ČR uplatnit nárok na finanční náhradu těm fyzickým osobám, které nemohly své nároky s úspěchem uplatnit z důvodu zániku zákonné lhůty. Pokud oprávněná osoba využila možnosti, kterou stanoví § 13 odst. 3 zák.č.87/1991 Sb. slovy „...nebo ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy právní moci nabyl rozsudek, kterým byl zamítnut návrh na vydání věci“, pak se na tuto osobu nevztahuje nová lhůta, stanovená nálezem č. 153/1998 Sb.

Pokud by došlo ke zmeškání lhůty po nabytí právní moci rozsudku, pak je třeba individuálně tuto záležitost řešit na MF ČR, neboť bude třeba zvážit důvod a okolnosti pozdního podání žádosti a uplatnění námitky promlčení ze strany Ministerstva financí.

V souvislosti s nálezem ÚS č. 2/1997 Sb. nedošlo k novelizaci zákona č.87/1991 Sb. To znamená, že na základě této úpravy mohou nárok na vydání věci uplatnit ty oprávněné osoby, kterým vznikl nárok podle nálezu ÚS č. 164/1994 Sb., a to vůči těm osobám, kterým byla v mezidobí tato věc v restituci vydána. Nálezem č. 2/1994 Sb. se neotevřela možnost uplatnění nároků vůči státu, ale vůči již uspokojeným oprávněným osobám. Nejedná se tedy ani o možnost uplatnění nároku na finanční náhradu např. v případech, kdy předmětná nemovitost již není ve vlastnictví osoby, která ji restituovala. O vzájemném vypořádání těchto osob rozhodne soud.

DŮLEŽITÁ REDAKČNÍ UPOZORNĚNÍ.

Prosíme naše čtenáře, aby zcela vyjimečně věnovali pozornost zadní straně titulní obálky, kde je tak zvaný *colofon*, tedy rubrika, kterou čtenáři valnou většinou přehlíží. Dovíte se tam o několika změnách. Tak kupř. paní *Eva Huijgen* pro jiná zaneprázdnění nebude nadále zastávat funkci pokladní a nám nezbyvá, než jí za léta minulá poděkovat. Novou pokladní je paní *Monika Váňová* a její adresu se dovíte právě v onom colofonu. Čísla bankovních spojení zůstávají v platnosti, stejně tak i složenky, takže placení předplatného nestojí nic v cestě.

Další změnou je složení redakční rady, která se zúžila na tři členy, což usnadní jejich práci a tzv. externí členy zbaví povinnosti *pravidelných* docházek na redakční porady a schůze, což při jejich jiných povinnostech nebylo často možné. Zůstávají však s redakční radou ve spojení a spolupráci.

Přestože náklady na vydávání Listů, tj. papír, tisk a poštovné, nenápadně, ale citelně stoupají, nechceme předplatné zvyšovat, což si ale můžeme dovolit jen s vaší pomocí. Potřebujeme *nutně* vaše předplatné, a to včas. Tiskárna ani pošta nám nepočká a k případným (nevelkým) subvencím je cesta klikatá a dlouhá. Spousta zde žijících Čechů a Slováků o Listech ani neví a my nemáme možnost nákladné propagace. I zde nám můžete pomoci tím, že ve vašem okruhu na Listy upozorníte, případně nám sdělíte adresy, kam bychom měli ukázkové číslo zaslat. To vše ovšem pouze tehdy, máte-li sami zájem Listy zachovat při životě. I v tom bychom rádi věděli váš názor. Za vaši pomoc a porozumění náš dík.

REDAKCE

ČESKÉ CENTRUM INFORMUJE

První akcí letošního roku byl *Mezinárodní romský festival v Utrechtu*. Idea tohoto festivalu se zrodila již v době přípravy loňských Dnů Brna v Utrechtu, kde mezi umělci z Jižní Moravy vystoupil i cimbálový kvintet Jana Gašpara Hrisky z Brna, který kromě dalších vystoupení hudebně doprovodil i literární večer, který pořádalo v diskusním centru Tumult v Utrechtu České centrum.

Řada aktivistů z Utrechtu udržuje již několik let kontakty s romskou komunitou v Brně a v minulosti se uskutečnilo již několik setkání a akcí s touto tematikou. Do Brna několikrát odjela i skupina umělců z Utrechtu, která se zajímala o romskou kulturu a navázala kontakty také s Muzeem romské kultury v Brně. Z těchto setkání vzniklo několik zajímavých uměleckých dokumentů a holanďtí aktivisté se podílejí i na řadě projektů v České republice včetně spolupráce při vydávání romského tisku.

Pod záštitou radnice města Utrecht, nadace partnerských měst Utrecht - Brno a Českého velvyslanectví v Haagu byl v lednu t.r. uspořádán mezinárodní romský kulturní festival za účasti umělců z České republiky, Španělska, Rumunska a Maďarska. Koncerty se konaly na několika pódíích a byly doprovázeny řadou setkání a výstav dokumentujících život romských umělců v různých zemích.

Romskou kulturu z České republiky představilo České centrum již na zahajovacím koncertu v multikulturním centru RASA, kterého se zúčastnila i velvyslankyně České republiky v Nizozemsku a představitelé města Utrecht. Na koncertě vystoupila známá *romská zpěvačka Věra Bílá se skupinou Kale*. Koncert se setkal s neobvyklým zájmem publika i odborné kritiky. Z České republiky vystoupil dále v průběhu festivalu opět *romský cimbálový kvintet Jana Gašpara Hrisky* a romskou kulturu a hudbu představila divákům zajímavým způsobem *Eva Davidová z Muzea romské kultury v Brně*.

Organizátoři akce předpokládají, že po úspěchu festivalu v Utrechtu budou mít zájem o vystoupení romských umělců z České republiky i další kulturní instituce podobného zaměření v Nizozemí. V jednání je již účast na letošním festivalu Mundial v Tilburgu, který představuje etnické kultury z celého světa.

Po pražské premiéře výstavy vítězných novinářských fotografií *Czech Press Photo 98* (Praha, Staroměstská radnice 20.11.98 - 15.1.99) putuje výstava tradičně do dalších čtrnácti zemí, ve kterých sídlí česká centra. Porota vybírala z 2532 přihlášených prací od 199 fotografů a nejúspěšnějšími byli fotoreportéři MF DNES, kteří získali prvenství v pěti z osmi tematických kategorií, absolutním vítězem ročníku se stal David Neff. První letošní zahraniční zastávka byla v Nizozemsku ve městě Veenendaal (v minulých letech již byla tato výstava představena v Amsterdamu a Maastrichtu). Výstavu zahájila 22. ledna 1999 paní velvyslankyně Helena Bambasová během slavnostního večera u příležitosti *oslav pátého výročí družebních styků mezi městy Veenendaal a Olomouc* za účasti starostů obou partnerských měst. Výstava byla

umístěna v prostorách městského divadla, kde se konal také *slavnostní koncert české hudby*, na kterém vystoupili i sólisté Moravské filharmonie z Olomouce.

Na letošním *Mezinárodním filmovém festivalu v Rotterdamu* měli diváci možnost zhlédnout v rámci hlavní přehlídky tři české filmy, Kouř (1990, režisér Tomáš Vorel), Postel (1998, režisér Oskar Reif) a povídkový film pěti mladých režisérů Praha očima... (1998, režiséři Artemio Benki, Michaela Pavlátová, Martin Šulík, Petr Václav a Vladimír Michálek).

Zvláštní postavení měl *film Tomáše Vorla Kouř z roku 1990*, který byl pořadatelem vybrán do speciální sekce „After the Fall of the Wall (Po pádu zdi)“, kam byly zařazeny filmy natočené v tomto období v různých postkomunistických zemích. Tomáš Vorel (nar. 1957) je znám především díky spolupráci s divadelní skupinou Sklep, se kterou natočil povídkový film Pražská pětka, s nímž debutoval v roce 1988. V roce 1989 začal natáčet další film, který byl však dokončen až po revoluci v roce 1990. Původní scénář vycházel z Vorlova studentského filmu Ing., ale byl při přípravách a natáčení na přelomu let 89 a 90 několikrát přepracován, což dokumentuje atmosférické proměny popřevratové doby. Režisér sám nazval tento film „muzikál totalitního věku“. Mladý inženýr přichází na své první pracoviště. Jeho upřímné nadšení a zájem o práci vyvolá všeobecnou krizi, která vede ke změně starých pořádků ve staronové.....Film se stal jedním z prvních porevolučních filmů, který osobitým pohledem režiséra popisuje období totality. Vážné myšlenky se zde prolínají s groteskou, realita s absurditou.

České centrum se bude v průběhu roku snažit představit zájemcům i další zajímavé nové české filmy. Rádi bychom našim příznivcům umožnili shlédnout např. film režiséra Vladimíra Michálka Je třeba zabít Sekala, který byl vybrán Českou filmovou a televizní akademií do klání o americkou cenu Oscar, jak jsme informovali v minulém čísle Nizozemských listů. Film získal v České republice i další filmové ceny včetně ocenění scénáře filmu, který napsal Jiří Křížan.

Dne 12. února 1999 byla v Muzeu J.A. Komenského v Naardenu zahájena *výstava „Blízká setkání“*, která představuje práce mladých výtvarníků Krištofa Kintery, Tomáše Svobody, Petra Maliny a Jana Kadlece. Výstavu, která vznikla ve spolupráci Muzea J.A. Komenského, Národní galerie v Praze a Českého centra, zahájil v Naardenu kurátor Sbirky moderní světové malby z Národní galerie v Praze Radek Váňa. Výstava potrvá do 2. května 1999.

Dalším netradičním projektem z oblasti výtvarného umění, který představí České centrum v Nizozemsku, bude *výstava Extra Art* realizovaná ve spolupráci se Sdružením pro péči o duševně nemocné Fokus Praha. Ve Fokusu v Praze pracuje již šest let německá diplomovaná arteterapeutka Beate Albrich. Skupina Exta Art, kterou vede, vykristalizovala zhruba před čtyřmi lety z klientů, kteří u ní začali s individuální terapií. Beate Albrich sama říká: „Nikdy jsem nevystavovala obrazy, které vznikly v individuální terapii. To by bylo porušení lékařského tajemství. Terapeutická práce je sice hodně o změnách osobnosti a o vlastní minulosti, ale když už vznikla víceméně stálá skupina sedmi nebo osmi klientů, víc do popředí se dostala estetická složka a technika. Uvnitř skupiny samozřejmě často diskutujeme, co je umění a co ne. I klienti arteterapie mohou být umělci. Vždyť i mnozí takzvaní normální malíři, jako například Edvard Munch, měli psychiatrickou diagnózu. Když se nadaný člověk dostane do tísně, jeho kreativita mu umožní mnohem lépe zachytit pocity v obraze.“ Dnes už jsou členové Extra Artu na tom zdravotně natolik dobře, že jim Beate Albrich už ani neříká klienti. Oni se však i nadále občas scházejí a za Fokus vystavují.

O výstavu projevil zatím zájem kulturní centrum Kumulus v Maastrichtu, kde bude výstava zahájena 28. března 1999 a potrvá do 13. dubna 1999. Výstava bude symbolicky instalována v historické budově, která sloužila dříve jako klášterní ústav pro mentálně postižené děti. Pokud by věděl někdo ze čtenářů Nizozemských listů o další možnosti, kde bychom mohli tuto zajímavou výstavu ještě letos na jaře představit, necht' laskavě informuje České centrum. Je dobré ještě připomenout, že Fokus Praha je sdružení neziskového humanitárního charakteru a sdružuje nejen odborníky (psychiatry, psychology a sociální pracovníky), ale především uživatele poskytovaných služeb (duševně nemocné a jejich příbuzné). Finanční prostředky získává z dotací státu, grantů a ze sponzorských darů. Loňského roku dne 14. listopadu uspořádala i nizozemská nadace Schroeder van der Kolk v Haagu benefiční koncert ve prospěch pražského sdružení Fokus.

Pro příznivce literatury uspořádá České centrum ve spolupráci s velvyslanectvím v Haagu výstavu k 85. výročí narození spisovatele *Bohumila Hrabala nazvanou „Hlučná samota“*. Monografická výstava má poskytnout přehled o životě, díle a době, kdy Bohumil Hrabal žil a tvořil. Výstava bude doplněna promítáním filmů natočených na motivy knih Bohumila Hrabala a setkáním s překladateli Hrabalových děl. Rádi bychom také představili zájemcům nový dokument Olgy Sommerové *Požehnaný prokletý básník* z cyklu České televize *Nevysvětlená úmrtí*. Výstava je plánovaná od poloviny května do konce června t.r. v knihovnách v Groningenu a Voorburgu.

I v letošním roce chceme navázat na tradiční spolupráci s vedením *mezinárodního Micro Festivalu v Dordrechtu* a představit zájemcům po loňské úspěšné výstavě Česká historická loutka také ukázky z tvorby současných autorů. Pořadatelé vybírají z prací mladých výtvarníků jako Micheala Bartoňová, Antonín Müller, Antonín Maloň, Matěj Forman a Miroslav Treitnar, kteří již vystavovali v zahraničí svá díla na společné výstavě s názvem *„Od sochy k loutce“*.

Svůj příspěvek bych rád zakončil ještě jednou výzvou. Stále se na České centrum obracejí zájemci o *studium českého jazyka*. České centrum zatím o pořádání vlastních kurzů neuvažuje, ale zájemcům předáváme informace o možnostech kurzů, ať už na lidových univerzitách nebo přímo informace lektorů českého jazyka. Pokud o takových aktivitách ve vašem okolí víte, zašlete prosím tyto informace na České centrum. Rádi je sdělíme dalším zájemcům.

Do následujících týdnů Vám přeji hodně jarního sluníčka, zdraví, optimismu i příjemných kulturních zážitků.

JAROSLAV KANTŮREK

Oznámení:

Z úspěšného *vánočního koncertu souboru Musica Bohemica* nám zůstalo ještě několik CD s názvem *Legenda vánoční* (nahrávka z října minulého roku). CD v ceně f 25,- si můžete objednat na Českém centru, Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag, Tel. 070 - 356 14 77, Fax 070-362 59 66. Nahrávka obsahuje vedle skladby uměleckého vedoucího souboru Jaroslava Krčka *Legenda vánoční* i celou řadu českých a moravských vánočních koled v originálním provedení souboru Musica Bohemica.

MILENIUMPROBLÉM

MARK SCHENK

Již delší dobu se zabývají media problémem, který nastane prvního ledna roku 2000, a máme-li jim věřit, budou padat letadla, bude přerušena dodávka elektrického proudu, většina světového zásobování se zhroutí, prostě zřítí se celý svět v hromadné hospodářské pohromě. Zkrátka katastrofální zmatek. Co ale vlastně je *problém tisíciletí*? Stojí všechna ta varování zato, abychom si dělali starosti? Technické pozadí tohoto problému je prosté, ba skoro směšné. Problém se datuje již od minulých let, kdy programátoři, aby ušetřili místo v paměti počítače, vyjádřili letopočet namísto plným čtyřčíslem pouze posledními dvěma čísly. Tedy místo 1983 byl rok vyjádřen pouze dvojčíslem 83. Dvojčíslí 19, které mělo stát na začátku letopočtu se nemění (prý) a bylo proto do příslušných programů uloženo natrvalo a bez možnosti je měnit. Z hlediska úspornosti to bylo chytré, protože namísto čtyř míst v počítačovém prostoru (tzv. *bytes*) byla obsazena pouze místa dvě a dvě místa byla ušetřena pro data jiná. Tento způsob se v programování téměř bezvýhradně ujal a teprve nyní se stal základem onoho problému tisíciletí. Takto programované počítače ovšem k roku 2000 nemohou dojít, neboť programování bere zřetel pouze na poslední dvě čísla a jakmile ta naskočí jako dvě nuly (00), stanou se nepředvídané věci, kupř. počítač si zcela pochopitelně "myslí", že nastal rok 1900 (číslo 19 je v programu pevně zakotveno). Výstražný (krajně zjednodušený) příklad snad situaci lépe osvětlí. Představte si, že jste si k 1. lednu 1980 uložili ve své bance 100 guldenů na 10% úrok (máte neuvěřitelně dobrou banku!). Tato banka vaše úroky registruje na bankovním počítači, který má rovněž onen miléniový problém. Jinými slovy, program "ví", že jste si v roce "80" uložil 100 guldenů na účet. Bankovní počítač může nyní (pomocí úrokové formule) kdykoli později vykázat výši vašeho účtu. Ví tedy, že v roce 1995 musí být saldo 417 guldenů (15 let 10% úrok). Dospěje k tomu tak, že rok vkladu ("80") odečte od současného data ('95), tedy 95 minus 80 je 15, což je skutečný počet roků, za které vám přísluší 10% úrok. Podívá-li se v roce 2001 na vaše konto, pak vás čeká šokující překvapení: stejným způsobem bankovní počítač odečte od současného roku ("01"!!) rok vložení ("80"), a vyjde mu zcela logicky *minus 79* !! Negativní číslo, které ovšem nesouhlasí. Co se stane dál není jednoznačné a záleží na použité formuli. Pravděpodobně program vypočítá v tomto případě úrok z vašich 100 guldenů za 79 let a *odečte je* z vašeho účtu. Tím saldo vašeho účtu v roce 2001 *klesne na 0,05* guldenů! To se ovšem nemůže stát, všechny banky světa se již dlouho zabývají odstraněním tohoto problému a vzniklé omyly napravují. Skutečná nesnáze vězí v tom, že nelze *předvídat*, které programy tyto chyby mají a které nikoliv. To znamená, že je nutno všechny programy přezkontrolovat, aby se případné chyby odkryly. A *toto* je skutečný problém tisíciletí. Je totiž nutno doslova miliardy údajů roztroušených ve statisících programů přezkoumat, což je úkol tak náročný, že je zhora nemožné jej před rokem 2000 splnit.

Jak velice se to všechno dotkne "obyčejného člověka"? Málo: Z přístrojů užívaných v domácnosti mohou některé selhat, ale většina nikoli. Jedním z největších problémů bude *videorecorder*. Videorecordery potřebují nutně vědět správné datum, aby mohly rozpoznat den v týdnu a zabudovaný program může tedy podlehnout problému tisíciletí. Řešení, jak asi tušíte, je buď koupit nový bezproblémový videorecorder, nebo navždy se obejít bez možnosti programování. Osobní počítač (PC) může též přinést určité problémy, většinou však lze předejít instalováním opravného programu (tzv. patch) ještě před oním kritickým datem. Prodejny počítačů musí takové opravné programy mít (zdarma) k dispozici, všichni výrobci počítačů a programů mají tyto opravné programy pro své výrobky připraveny a dodají je buď prostřednictvím obchodní sítě nebo přes internet.

Stále více a více dění kolem nás je řízeno programovanými počítači a vypadnutím některých zvláště důležitých by miléniový problém skutečně mohl vzniknout. Dodávka elektřiny, vody, plynu je řízena výlučně počítači. Navigační systémy lodí a letadel jsou plně odvislé od počítačů. Zásobování vaší prodejny Alberta Heina řídí počítač. Kdyby všechna tato a jim podobná zařízení současně vypadla z funkce, pak by asi nastala zmatková situace, jak ji líčí media. Pravděpodobnost toho je však nepatrná. Je pravda, že velké podniky nemají dost času prozkoumat *všechny* programy včas, ale ty, pro běh života a pro bezpečnost důležité, budou upraveny včas. Naděje, že svět toto tisíciletí přežije je dostatečně veliká, abychom v klidu a pohodě připravovali oslavy příchodu Nového roku 2000 !

E U R O

LÍBA van DIJK (podle holandských pramenů)

V roce 2002 bude ve velké části Evropské unie zavedeno euro. EURO-země budou: Nizozemí, Belgie, Lucembursko, Německo, Francie, Itálie, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Irsko a Rakousko. Jedenáct z patnácti členských států Evropské unie. Čtyři zbývající země, uvedou euro, s největší pravděpodobností, později. Při zavedení euro zmizí národní peníze. Bude osm mincí, mezi nimi "cent" a sedm bankovek. Místo holandského rijksdaalder neprijde nic. Ale bude mince s dvou-euro. Každá mince bude mít své národní značení.

Scénář uvedení euro

2. května 1998

Evropská rada vládních činitelů určila, které země budou euro mít

1. července 1998

Evropská centrální banka ve Frankfurtu byla uvedena do chodu

1. ledna 1999

Kurzy mincí zúčastněných států se staly od 1. ledna 1999 na sebe závislémi. Euro bylo zavedeno, ale ne pro pokladní transakce.

Nejpozději 1. ledna 2002

Zavedení euro-mincí. Národní mince a bankovky budou ještě platit.

Nejpozději 1. července 2002

Národní mince a bankovky budou staženy z oběhu. Euro se stane jediným zákonným platidlem.

Změna

100.000 automatů umístěných v Nizozemí se bude muset upravit. To samé platí i pro parkovací hodiny a jiné přístroje, které reagují na mince. Bude to ohromná a pro některé podniky, které musí počítače měnit už kvůli roku 2000, i drahá operace. Komplikace nastanou podnikům, které budou uplatňovat dvojitý účetnictví, jedno pro euro a jedno pro guldeny. Ještě není jasné, jak se budou vyúčtovávat zvláštní výdaje. Na to asi doplatí spotřebitelé.

Start

1. ledna 1999 bylo euro uvedeno jako "neviditelné peníze". Ve Frankfurtu byla 1. července 1998 zavedena Evropská centrální banka, která je nezávislá a nedá se politicky ovládnout. Každá země, která euro uvádí, má zástupce v Radě banky. Tito zástupci jsou prezidenti národních centrálních bank, které nepřestanou existovat, ale ztratí některá práva.

Ten, kdo po 1. červenci 2002 ještě někde "najde" peníze (pod matrací, nebo v punčoše), může tento poklad v bance odevzdat. U Nizozemské banky je možné ještě třicet let, tedy do roku 2032, peníze vyměnit.

Euro-peníze

Objeví se sedm bankovek, které budou pro všechny státy stejné 5 euro = víc než 10 guldenů, 10 euro, 20 euro, 50 euro, 100 euro, 200 euro a 500 euro (trošku víc než 1000 guldenů).

Bude osm mincí, které budou mít na jedné straně "Evropské" a na straně druhé národní zobrazení. Nizozemí, jako jediná země, může si zachovat svou tradici, na hraně dvou-euro mince bude stát "God zij met ons".

Nejmenší mince budou mít barvu mědi, další tři zlatavou a dvě poslední jsou dvoubarevné. Pro nevidomé budou mince speciálně označeny - od hrubých vroubků až po úplně hladké.

Proč euro?

Uvedení euro má mnoho praktických výhod. Ten, kdo cestuje po Evropě, nebude stále přicházet o peníze tím, že je musí měnit. Směnárny a banky budou tyto příjmy postrádat. Ale ty se eura nebojí, protože jsou přesvědčeny o tom, že díky euro dojde k mnoha obchodním transakcím. Euro funguje jako mazadlo pro vnitřní trh a silně podporuje obchodní ruch mezi zastoupenými státy. To, co je výhodné pro turistu, je ve velkém měřítku výhodné pro podnikání. Zvyšující se ekonomická činnost vede především k růstu

ekonomie, což může být výhodné pro pracovní příležitost. Peníze, které se ušetří odstraněním směny, se mohou použít na nové investice. Existence eura podporuje cenovou stabilitu, to je zárukou. Holandský podnikatel, který v roce 2003 slíbí francouzskému obchodníkovi, že mu za dva roky dodá tulipánové cibule, přesně ví kolik v roce 2005 dostane. Nemusí být jako dříve překvapen devalvací francouzského franku nebo pohyblivým kurzem.

Pakt stability

Řešení problémů, které mohou zemím, které vstoupily do Ekonomické a Monetární unie nastat, jsou uloženy v t.zv. paktu stability. Jestliže se některá země dostane do mínusu 3%, bude upozorněna Radou ministrů financí a Ekonomických věcí (ECOFIN), která doporučí úsporná opatření, kterých se dotyčná země musí 4 měsíce držet a musí se snažit, během jednoho roku se tohoto problému zbavit. Obsah těchto opatření se zveřejní, což se může považovat za lehký trest. Jestliže nedojde ke zlepšení, musí dotyčná země předat bezúročné deposito Evropské centrální bance. Jestliže během dvou let nedojde k odstranění mínusu, pak se toto deposito bude považovat za pokutu a bude vyplaceno ostatním zemím EMU. Výše deposita je 0,2% nejvýše 0,5% hrubého národního produktu. Pokuty tohoto druhu mohou být vysoké. Dostane-li se země do finančních problémů např. živelnou pohromou, ne vlastní vinou, nedojde k potrestání. V praxi je možné, že ani k trestům nedojde, dá se to srovnat s hrozbou atomových zbraní v době studené války.

Obsah paktu stability byl rozšířen (Amsterdam červen 1997) o několik dohod, které mají sloužit k odstranění nezaměstnanosti v Evropě. Toto se stalo pod nátlakem Francie, která nechtěla, aby šlo ryze o finanční pakt.

Nezúčastněné státy

Je rozdíl mezi státy, které chtějí vstoupit, ale ještě nesplňují požadavky, jak je tomu v případě Řecka a mezi zeměmi, které chtějí mít delší dobu na rozmyšlenou, jako Velká Británie, Švédsko a Dánsko. Od Řecka se očekává, že se rychle přizpůsobí požadavkům ke vstupu. Řecko a Dánsko spolupracují s Evropským monetárním systémem. Jejich valuta je napojena na euro s pohyblivou marží 15%. To znamená, že jejich valuta může fluktuovat maximálně 15% nad a 15% pod euro-kurzem. Tím se zamezí narušení trhu uvnitř 15 členských států.

Země centrální a východní Evropy, které se chtějí stát členy Evropské unie, budou povinny vstoupit do EMU, jakmile k tomu budou připraveny. Výjimečná pozice, kterou má Velká Británie se těmito státy nepovolí. Některé z těchto zemí napojí svou valutu na euro a i jejich ministři financí se mohou v určitých situacích podílet na hlasování, ale mají určitá omezení. Nesmí hlasovat např. o udělení trestu. Prezidenti centrálních bank nezúčastněných zemí mají zastoupení ve Všeobecné radě Evropské centrální banky, ale nejsou zastoupeni ve Správní radě. Dojde-li k problémům s valutou nezúčastněné země, tak se Evropská centrální banka pokusí pomoci intervencí na peněžní trh.

Nevýhody

Jistěže jsou i nevýhody euro. Jeho uvedení je velmi drahé. Výroba mincí, bankovek, úprava software, automatů, administrativy apod. stojí mnoho peněz a času. I přes to by bylo nelogické, kdyby se od euro ustoupilo. Kdyby naši předci tímto způsobem reagovali, neměli bychom dodnes elektrické osvětlení, ale svítili bychom ještě dnes plynovými lampami. Nevýhodou je, že je zapotřebí v zemích zavést úsporná opatření pro splnění euro-podmínek, což obyvatelé často považují za zbytečné.

Podmínky pro euro

- * průměrná inflace nesmí být vyšší než 1,5% inflace tří členských států s nejnižší inflací v roce před stanovením data průzkumu
- * úroky nesmí být vyšší než 2% průměru tří členských států s nejnižší inflací po dobu 12 měsíců před datem průzkumu
- * deficit Státní správy může být maximálně 3% Hrubého národního produktu
- * dluh Státní správy může být maximálně 60% Hrubého národního produktu
- * poslední dva roky před rozhodujícím datem, nesmí dojít z vlastní iniciativy k devalvaci oproti měně ostatních členských států

Politické důsledky

Jisté je, že nástup euro má vedle důsledků finančních a ekonomických i ohlas v široké politické oblasti. Někteří odborníci tvrdí, že euro uspíší příchod unie. Unie, která jde dále než pouze vnitřní trh, unie ve které se bude spolupracovat. Tvrdí, že finanční stabilita, která je nutná k zachování euro je možná pouze v politické stabilitě. Evropská unie, která je z finančně-ekonomického pohledu obrem, ale v oblasti politiky trpaslíkem, musí klopýtat.

NEJEN O FILMU *WINTER '89*

MIREK KABELA

V letech osmdesátých se zdálo, že popularita televize ukončila éru návštěv kin. V posledních letech však kina v Nizozemí prožívají jakousi renesanci. Televize nesplnila kulturní požadavky mnoha lidí a věnuje se dnes z velké části jednoduchým zábavným programům a společensko-politickým informacím. Podle zákona pro ochranu kin nesmí se uvádět v televizi „celovečerní“ filmy mladší 4 let a také z finančních důvodů je pro televizní společnosti výhodné uvádět staré, povětšinou americké filmy, neboť televizní divák není náročný. Minulý rok 1998 překročil oproti roku předtím zase rekord návštěv kin a sice o milión návštěvníků. Celkem se prodalo v Nizozemí poslední rok 20 miliónů vstupenek. Také návštěvníci kin by se dali rozdělit podle kulturní úrovně do několika kategorií: velká skupina mladých, pro které je návštěva kina spíše vhodnou záminkou pro rande nebo uspokojením primitivních agresivních nebo sexuálních instinktů. Velká část publika se nechá zlákat jednou nebo dvakrát v roce americkými „spektáky“ jako *Titanic* (3 milióny lidí v Nizozemí tento film minulý rok vidělo), *Kundun*, *The Truman show*, *Elisabeth* a podobné.

Nizozemská společnost je velmi dynamická, otevřená všem moderním vlivům a trendům, čímž je také těžké dát všeobecnou charakteristiku země a lidu. Co včera platilo není dnes už pravda. Trochu přehnaně by se dalo říct, že čeští a slovenští emigranti přišli před několika desetiletími do zcela jiné země, než ve které se nachází dnes. To se odráží i v pozici filmu. Přísně náboženský společenský řád, dominován hlavně kalvinizmem, nebyl příznivý umění (s výjimkou klasických malířů jako Rembrandta), hudbě (s výjimkou spirituálních skladeb Bacha a vážné hudby Bethovena) a světským „radovánkám“ vůbec. Návštěva kin byla výhradně záležitostí mladých, kteří zde hledali jednoduché pobavení pro nudná nedělní odpoledne. Mezitím se i holandský film emancipoval a zájem o filmovou kulturu se značně zvýšil a vytříbil. Filmový festival v Rotterdamu si postupně získává mezinárodní prestiž. Dala by se vyjmenovat celá řada nových nizozemských filmů, které svědčí o dobrém talentu a technice mladých filmařů. Úspěchy dosahují také cizinci, natrvalo uselí v zemi (Karim Traidia, původně z Argentiny: *De Poolse bruid*, *Sonja Herman Dolz*, dcera španělské matky a česko-peruánského otce, dosáhla velkých úspěchů i v USA filmem o býčích zápasech a o skupině starých kubánských muzikantů, *Lágrimas negras* (černé slzy). Jedním z těchto režisérů je také Daniel Daniel, narozen v roce 1950 v Haifě, Israeli, kde nějaký čas studoval filosofii a biologii ale od roku 1976 žije v Nizozemí. Debutoval filmem *Ei* (Vejce, 1988) a v roce 1995 měl úspěch s filmem *Mykosch* o jednom maďarském režiséru. Už v tomto filmu se zabýval myšlenkou, zda je možné dojít k všeobecně platící pravdě.

V nizozemských kinech, tedy kvalitnějších kinech s malými sály, probíhá jeho třetí úspěšný film „*Winter '89*“, zasazen do rámce společenské sféry těch let ve studentském prostředí v Praze. Film byl také v Praze natočen s českými herci a jak je v Nizozemí zvykem, je ponechán v původní řeči, tedy češtině, s holandskými podtitulky. Film začíná silvestrovskou zábavou skupiny mladých českých emigrantů v Rotterdamu, které se zúčastní také Maria (Markéta Hrubešová) se svým jejím napůl intimním přítelem. Doma nechala bývalého manžela Karola (Petr Motloch), který právě přijel za ní aby se v Nizozemí také usadil jako utečenec. Bez výjimky je každý z nich psychicky poznamenán „normalizační“ let sedmdesátých. Změnili bydliště, ale svou minulost si vzali sebou. Tato duševní zátěž je nadále trápí a komplikuje jejich životy. Život v cizině působí naopak jako nějaká lupa, pod kterou je traumatická minulost zvětšeně přítomná. Daniel uměl virtuózně podat mezilidské vztahy protagonistů, z kterých ani jeden není citově narušen politickou situací, ve které žije a která přímo zasahuje do osobního života každého. Hlavní protagonisté se rozlišují jen stupněm podílu na tomto zlu, ve kterém žili. I dcera Marie a Karola je jednou z obětí. Její vyznání svobody: odpor či vzpoura proti rodičům a soužití s moderní, dekadentní skupinou mladých na ulici a experimentování s drogama, se nepodobá ani zdaleka pojmu svobody její matky, pro kterou zvolila život v cizině. Při úniku ze samoty a duševního utrpení do této sféry podlehne nakonec i ona zkoušení drog, což vede k prudké konfrontaci s nenáviděným otcem. V krizové situaci se Marie, Karol i dcera obrazně i doslovně spolu najdou v jednom obejmutí.... Zdá se, že jejich společné hluboké prožití hněvu, bezradnosti, pocitu viny a žalu nad minulostí je to jediné možné osvobození: vzájemné prominutí a možný začátek nového soužití.

Daniel se uměl vžít jak do studentského života těch temných let, tak do komplikovaných vztahů lidí v té komplikované politické situaci, bez zneužití stereotypních obrazů obsazení Prahy sovětským vojskem atd.. Nenásilně ukázal také jak černý, dlouhý stín minulosti, spolupráce s nelidským politickým systémem, nebo přinejmenším přizpůsobení se jemu, zastíňuje život každého z těchto uprchlíků. Každý je do určité míry obětí a je otázkou, jak s touto zátěží žít dál. Film nekončí však tragicky, režisér načrtl východisko: vedle touhy žít v pravdě, umět si vzájemně odpustit, jsou osobní hluboké mezilidské svazky jedinou zdravou základnou jak vše negativně přežít. Není ještě příliš brzo na to, aby se čeští režiséři zabývali naší nedávnou minulostí? Snad jen cizí režisér, který není osobně s touto specifickou problematikou tragické minulosti spjat, může toto téma zpracovat. Překvapující pro mne bylo, jak neutrálně, ale zároveň silně spjat s tématem, citlivě, ale bez sentimentality, nám Daniel toto zrcadlo dovedl předložit a filmem nabídl možnost se nad touto neblahou minulostí zamyslet.

PRVNÍ ČESKÝ FILM V ANGLIČTINĚ

V únoru měl v Praze premiéru český film *Panství*, odehrávající se v Anglii počátkem tohoto století a točený česko-anglicko-americkým kolektivem filmových pracovníků. Režii měl americký debutant Kenneth Berris, za kamerou štáb Vladimíra Smutného, střih dvojice Fišárek-Svoboda s hudbou páru M.Dvořák-M.Kumžák. V hlavní roli v Česku populární Martin Dejdar v úloze inspektora Scotland Yardu českého původu, v menší roli lze též spatřit Jiřího Labuse. Jinak herci ame-ričtí, z hollywoodských hvězd dobře známý Peter O'Tool.

Tím navazuji na článek Mirka Kabely v tomto čísle NL o holandském filmu *Winter 89*, který v Praze a s českými herci - a tudíž i česky mluvený - natočil původem israelský, v holandsku žijící režisér Daniel Daniel. Pokud vím, žádný z obou filmů není koprodukční, *Winter 89* je film holandský a *Panství* je uváděn jako český. Jde tedy o jakousi samostatnou, nebo odbornou spolupráci různonárodních filmových pracovníků, která má svou dlouholetou historii a pomalu i svoji tradici.

Ještě z útlého mládí pamatuji, že v americkém filmu *Osmá žena Modrovousova* se procházel po Karlově mostě buď slavný Garry Cooper anebo neméně slavný Cary Grant, již tehdy jsem si je pletl. Využívání a zneužívání Barrandovských ateliérů v době německé okupace je bohatý úsek smíšené filmové historie, který pro nás přinesl pouze pomyslný zisk bohaté zásoby rekvizit s německou tematikou, které se pak mohly uplatnit v poválečných filmech různonárodní produkce. A také se uplatnily.

Ještě za socialismu byl Barrandov často vyhledáván západními filmovými producenty, tehdy převážně pro levné nájemné a nízké honoráře pracovníků, mezi nimiž se přiživilo mnoho našich techniků, a pokud to jazyk dovoľoval, i okrajových herců.

Zájem Miloše Formana točit s českými filmaři je pochopitelný a trvá dosud. Kameraman Ondříček a návrhář kostýmů Pištěk jsou stálými hosty i jeho čistě amerických filmů. Barbra Streisand točila svůj film *Yentl* (1983) v Praze. Holandský úspěšný televizní seriál *Wij Alexander* (1998) byl rovněž částečně točen v Praze.

To vše jsou pouze ukázky uvízlé v mé paměti, ve skutečnosti jich je jistě mnohem více, díky dobrému jménu českého filmového štábu, díky dobře vybavenému studiu na Barrandově (a snad i v Hostivaři), díky enormnímu magazínu zachovaných a nyní vyhledávaných kulis, a navíc díky menším finančním nákladům za filmovací dny, kompary a případně i dobré herce.

L. MALINSKÝ

KTERÁ ŽENA ± 55, žijící také sama v Holandsku, se ráda seznámí s krajanem-hudebníkem a malířem ?? Zn. "Společně proti stáří" na adresu DOPISY NL

EVROPSKÁ UNIE

LÍBA van DIJK

Mluví se o Evropské unii, co to vlastně je, kdy vznikla a co dělá jsou možná otázky, které se nám mnohdy proženou hlavou, zvláště je-li EU středem pozornosti.

Rozhodla jsem se nakouknout do kuchyně Evropské unie.

Od roku 1952, kdy vzniklo Evropské sdružení pro uhlí a ocel, které mělo být základnou pro trvalý mír a blahobyt na kontinentě, který byl charakteristický totálně rozdílnými politickými a ekonomickými systémy, urazila Unie dlouhou cestu.

Mezitím se počet členů zdvojnásobil. Momentálně se Unie skládá z 15 členských států a počítá se s tím, že během několika let dojde k jejímu rozšíření.

Evropská unie je složena z osmi institucí, ve kterých pracuje 24.500 lidí, kteří se pokoušejí o udržení dynamického politického procesu.

EVROPSKÝ PARLAMENT - 626 členů, volí se po pěti letech: Německo 99, Francie, Itálie, Velká Británie každý 87, Španělsko 64, Nizozemí 31, Belgie, Řecko a Portugalsko každý 25, Švédsko 22, Rakousko 21, Dánsko a Finsko každý 16, Irsko 15, Lucembursko 6.

Nové volby červen 1999.

Zasedání: Strasburg - měsíční plenární schůze, Brusel - zasedání komisí. Generální sekretariát sídlí v Lucembursku.

Nejdůležitější kompetence Evropského parlamentu:

- * legislativní
- * rozpočtová
- * kontrola výkonné moci

Podle Dohod stanovených v Římě mohl Parlament pouze radit, zatímco Komise podávala nové zákony a Rada rozhodovala. Pozdějšími úpravami byl vliv Parlamentu rozšířen, takže Parlament může zákony měnit nebo dokonce zavrhnout. Parlament a Rada se dělí o různá rozhodnutí.

Každý rok schvaluje Parlament celkový rozpočet Unie. O nákladech a výdajích pro zemědělství, které vyplývají z mezinárodních Dohod má poslední slovo Rada. O jiných výdajích například pro školství, sociální programy, regionální fondy, projekty kulturní a životního prostředí, rozhoduje Parlament společně s Radou.

Dohled na výdaje je úkolem Parlamentu, který bdí nad penězi, které jsou určeny k různým účelům, dále se Parlament zabývá předcházením podvodů a jejich šetřením.

Parlament dohlíží na politické vedení Unie.

RADA EVROPSKÉ UNIE - členové: ministři patnácti členských států

Předsednictví se mění každých půl roku. Od 1. července 1995 postupně - Španělsko, Itálie, Irsko, Nizozemí, Lucembursko, Velká Británie, Rakousko, Německo, Finsko, Portugalsko, Francie, Švédsko, Belgie, Dánsko, Řecko.

Zasedání v Bruselu, kromě dubna, června a října, kdy se všechna zasedání konají v Lucembursku.

Instance jako je Rada evropské unie, obvykle se nazývá jen Radou, nemá nikde jinde na světě obdoby. V Radě připravují členské státy zákony pro Unii, určují její politické cíle, koordinují národní řízení a hledají řešení pro vzájemné problémy a pro problémy jiných instancí.

Předsednictví - každých půl roku od ledna do (včetně) června a od července do prosince si členské státy vyměňují předsednictví Rady.

Předsednictvo musí:

- * organizovat všechna zasedání a účastnit se jich
- * vypracovat přijatelné kompromisy a hledat pragmatická řešení problémů, které byly předloženy Radě
- * starat se o soudržnost a kontinuitu rozhodnutí

Rozdělení hlasů -

Německo, Francie, Itálie a V. Británie	10 hlasů
Španělsko	8 hlasů
Belgie, Řecko, Nizozemí a Portugalsko	5 hlasů
Rakousko a Švédsko	4 hlasy
Irsko, Dánsko a Finsko	3 hlasy
Lucembursko	2 hlasy

87 hlasů

Od roku 1974 se dvakrát v roce scházejí státní a vládní činitelé v Evropské radě - tak zvaná Evropská špička. Přítomen je též předseda Komise. Předseda Evropského parlamentu zasedání zahájí.

Organizace - každý z členských států má své národní zastoupení v Bruselu, tak zvané permanentní zastoupení. V čele jsou stálí zástupci, zkušení diplomaté, kteří společně tvoří komitě (Coreper), které připravuje zasedání Rady. Coreper se schází každý týden a v prvé řadě se zabývá nejobtížnějšími a nejcitlivějšími záležitostmi.

Komitě též přijímá zprávy od mnoha pracovních skupin Rady, které jsou složeny z odborníků patřících národů. Tyto studují do detailu návrhy Komise a oznamují co se může odsouhlasit a kde se názory rozcházejí.

EVROPSKÁ KOMISE - počet členů: 20

Rozdělení podle zemí: dva z Francie, Německa, Itálie, Španělska a Velké Británie a jeden u ostatních členských států.

Úkoly Komise: Komise není všemocná instance. Její návrhy, směrnice a rozhodnutí jsou všemi, kromě Evropské investiční banky, studovány, kontrolovány a posuzovány. Postavení, které Komise má, se dá shrnout do tří funkcí:

- * iniciativa pro evropskou legislativu
- * dohlíží na dodržování Dohod
- * pečuje o vedení řízení Unie a mezinárodní obchodní styky

Legislativní proces

Při sestavování návrhů se Komise drží tří cílů:

Zájem Evropy - Komise se musí, při přijímání nového návrhu držet toho, co je vhodné pro občany všeobecně a ne jen pro určité sektory nebo určité státy.

Porada - než se Komise rozhodne k definitivnímu sestavení návrhu, radí se s vládami, podniky, odbory, zájmovými skupinami a technickými odborníky.

Subsidiarita - je zakotvena v Dohodě o Evropské unii.

Jakmile Komise formálně podala návrh zákona Radě a Parlamentu, je legislativní proces Unie silně závislý na spolupráci mezi těmito třemi instancemi.

Podle Dohody Evropské unie může Komise, tak jako vlády států, návrhy podávat a účastnit se všech zasedání.

Dohled na vykonávání Dohod

Úkolem Komise je sledovat, zda je legislativa Unie členskými státy plněna. V případě, že nejsou plněny povinnosti dané Dohodou, udělá Komise určitá opatření a v případě nutnosti zapojí Soudní dvůr.

Vzhledem k tomu, že Komise jedná o obchodních dohodách a dohodách o spolupráci s jinými zeměmi nebo skupinami v nich, hraje Unie ve světě důležitou roli. Více než sto zemí uzavřelo dohody s Unií, mimo jiné rozvojové země v Africe, Karibském moři a Tichém oceánu, na které se vztahují dohody z Lomé, dále země střední a východní Evropy a bývalého Sovětského svazu, které v rámci programů PHARE a TACIS dostávají rozsáhlou technickou podporu.

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ

Soudní dvůr je složen z 15 soudců a 9 generálních advokátů.

Tribunál první instance 15 soudců

Členové dvora a tribunálu jsou jmenováni členskými státy na období šesti let, znovuzvolení je možné. Soudci volí ze svého středu presidenta na dobu tří let.

Úkolem dvora je dohled nad dodržováním práv a jeho uctívání při výkladu a uplatňování Dohod a nade vším, co Společenství provádí. Případy mohou být podávány nejen členskými státy a společenskými organizacemi, ale i soukromými osobami nebo podniky.

Tribunál volí sám svého presidenta, ale nemá generálního advokáta.

Tribunál je oprávněn k vyřizování všech odvolání soukromých osob a podniků proti rozhodnutí instancí Společenství a orgánů.

Stručně se dá činnost dvora shrnout do dvou bodů:

* přímé odvolání - proti rozhodnutí Komise, jiných institucí Společenství nebo členského státu. Odvolání soukromých osob a podniků jedná-li se o narušení zákona rozhodnutí Společenství.

* prejudiční odvolání - soudů členských zemí, které potřebují rozhodnutí v otázce zákona Společenství, aby mohly vynést rozsudek. U Dvora se nemůže podat odvolání proti rozsudku soudu určitého státu

EVROPSKÁ REVIZNÍ KOMISE - zastoupení: 15 členů, jeden člen na členský stát
Evropská revizní komise je zástupcem plátce daní. Někdo považuje revizní komisi za "finanční svědomí" Unie, někdo zase za "hlídacího psa" Unie. V každém případě zaručuje revizní komise dodržování určitých morálních, administrativních a účetních zásad.

EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA - zastoupení: patnáct členských států Evropské unie.

Evropská investiční banka (EIB) poskytuje dlouhodobé půjčky na kapitálové investice, které slouží vyváženému ekonomickému rozvoji a integraci Unie.

Půjčky se poskytují za cílem:

* ekonomického rozvoje v zaostalých oblastech

* zlepšení rozvoje transevropské dopravní, telekomunikační a energetické sítě

* zvyšování konkureční moci průmyslu a její integraci v Evropské unii a podpory malých a středně velkých podniků

* ochrany prostředí a životního klima, obnovy měst a správy architektonického dědictví EU

* dodržování bezpečné dodávky energie

EIB není bankou, kde si lidé mohou peníze ukládat, ale bankou, která zlepšuje kvalitu života milionů lidí. Podpora regionálního rozvoje je hlavním úkolem EIB.

EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ KOMITÉ EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ

členové: 222 následovně rozděleno: Francie, Německo, Itálie a Velká Británie - každý 24, Španělsko 21, Belgie, Řecko, Nizozemí, Rakousko, Portugalsko a Švédsko každý 12, Dánsko, Irsko a Finsko každý 9 a Lucembursko 6.

mandát: 4 roky, zasedání v Bruselu, každý měsíc

Ekonomické a sociální komité má za úkol radit. Podle Dohod je Komise a Rada povinna nechat si od Komité radit o určitých návrzích zákonů. Není jediného evropského zákona, který by byl schválen aniž by byl odsouhlasen Komité.

REGIONÁLNÍ KOMITÉ - rozdělení členů stejné jako u předešlého Komité

mandát: 4 roky, zasedání v Bruselu, pět plenárních zasedání v roce

Regionální komité je nejmladší instancí Evropské unie. Toto Komité bylo založeno z toho důvodu, že členské státy byly přesvědčeny o tom, že regionální a místní správy musí být

respektovány, musí se podílet na rozvoji a musí být seznámeny s vedením EU. Poprvé v dějinách Evropské unie existuje zákonná povinnost konzultace s místními a regionálními správami o různých záležitostech, kterými je EU pověřena.

Práce Komitě se připravuje v osmi stálých komisích a čtyřech subkomisích

1 Regionální vývoj, ekonomický rozvoj, lokální a regionální finance

Subkomise: lokální a regionální finance

2 Plánování (zemědělství, lov, rybolov, mořské prostředí, horské oblasti)

Subkomise: turistika, venkovské oblasti

3 Dopravní a komunikační síť

Subkomise: Telekomunikace

4 Vedení měst

5 Zařízení zemí, prostředí, energie

6 Školství, vzdělání

7 Evropa obyvatel, průzkum, kultura, mládež a spotřebitelé

Subkomise: mládež a sport

8 Ekonomický a sociální soudržnost, sociální řízení, péče o zdraví

ZÁVĚR

Vztahy mezi instancemi Evropské unie jsou založeny na partnerství, spolupráci a oboustranné závislosti. Instance musí pečovat o cílevědomé vedení a efektivní rozhodování uvnitř demokratické struktury, kterou vedoucí moc sleduje a kontroluje. Mají za úkol zlepšování sociální, ekonomické a kulturní situace všech obyvatel, podporovat mír a ekonomický rozvoj nejen v Evropě, ale všude na světě.

Evropská unie patří lidem, kteří v ní bydlí. To platí i pro instance, které Evropskou unii budují.

Důležité adresy:

Evropský parlament, Belliardstr. 97-113, B-1047 Brussel, tel. (32-2) 2842005, fax 2849971

Informace: Korte Vijverberg 6, NL-2513 AB Den Haag, tel. (3170) 3624941, fax 3647001

Evropská komise: Archimedesstr. 73, B-1040 Brussel, tel. (32-2) 2953844, fax 2950166

Korte Vijverberg 5, NL-2513 AB Den Haag

Info Punt Europa Kiosk "Europa in het klein", Gravenstr. 15, NL-1012 Amsterdam, tel. (3170) 3508620,
fax 3587606

D' Hosche, R.B.Schuman 12, B-1049 Brussel, tel.(32-2) 2966628, fax 2965400

ORGANIZAČNÍ VÝBOR POPULÁRNĚ VĚDECKÉHO SYMPOSIA OZNAMUJE,

že letos už po čtrnácté připravuje tradiční populárně vědecké symposium, které se bude konat 9. října, a to opět v Conferentieoord Drakenburgh u Baarnu, s pracovní otázkou "Jaká je naše společnost na konci tisíciletí?" Rádi bychom, aby se k této otázce vyjádřil lékař-genetik, psycholog, theolog, filosof a historik. Protože nyní v únoru je vše ještě ve stadiu příprav nemůžeme závazně uvést jména přednášejících, nevíme dosud koho se nám podaří získat. Představujeme si, že každý přednášející se nám pokusí krátce osvětlit, jaký měl ten který vědní obor v průběhu času vliv na naši společnost, jak se různé obory vědy během času vyvíjely a jak tento vývoj bude i v budoucnu ovlivňovat lidskou existenci.

Nebude chybět ani již tradiční hudební vložka některého z umělců žijících v Holandsku. Všichni přednášející pak zasednou v odpolední panelové diskusi, kterou máme v úmyslu ještě doplnit dvěma krátkými přednáškami o futurologii, na jichž základě se pak budeme zabývat vážně i trochu nevázně vizí budoucího tisíciletí. Uvítáme vaše diskusní příspěvky na téma: co si myslíte o konci tisíciletí, co očekáváte v budoucnosti a čeho se obáváte. Na nástěnku v předsálosti může každý návštěvník připevnit různá oznámení, osobní zprávy nebo informace pro návštěvníky symposia.

Poznamenejte si tedy již nyní datum 9. října 1999 a nashledanou v Baarnu se těší

ORGANIZAČNÍ VÝBOR

INTERVENCE NEBO INDOLENCE

Adolf Hitler:

Kresba Triumfálního oblouku, 1925

Později upraveno Albertem Speerem.

Repro archiv redakce ATELIÉR

Pod tímto titulem rozebírá v listopadovém čísle uměleckého časopisu ATELIÉR Miloš Vojtěchovský velmi podrobně vztah veřejnosti k umění a naopak. Pro nás je zajímavý úsek článku, nazvaný *Potopení triumfálního oblouku*. Americký, převážně ve Švédsku žijící umělec Jimmie Durham objevil kdesi u moře velké množství opracovaných granitových kvádrů, které tam od poslední války čekají na transport do Berlína, kde se měly stát stavebním materiálem pro gigantický triumfální oblouk podle nákresu Adolfa Hitlera z roku 1925, později opraveného říšským architektem Albertem Speerem pro jeho plán výstavby Berlína. Ušlechtilý granit měl být symbolem věčného trvání totalitního šilenství Třetí říše. Z důvodů každému známých k tomu nedošlo a tisíce granitových kvádrů zůstaly zapomenuty jako svědectví marné snahy jednoho z diktátorů moderní doby.

Panu Durhamovi se zželelo krásných kamenů a pojal plán, jak je osvobodit a očistit od kletby jejich původního účelu. Plán to byl odvážný a nepostrádal hlubokou symboliku, která je Durhamovi tak blízká. Chtěl zajistit dostatečné množství nákladních lodí, naložit tisíce kvádrů kamene, nasměrovat tuto těžkou flotilu někam doprostřed Baltického moře a tam kameny prostě potopit ke dnu. Provedení takového plánu ovšem něco stojí a jediný zdroj úhrady vidí Durham ve výnosu z filmu, k němuž již začal psát scénář. Plán je to jistě ušlechtilý, symbolicky domyšlený, pouze zůstává otázkou, zda se k tomu najde dosti odvážný producent.

Proč nás to ale zajímá tady v Holandsku? V prvním čísle nového ročníku 99 téhož ATELIÉRU reaguje na úsilí Jimmieho Durhama (via M.V.) malíř Petr Šmaha a nabízí jinou možnost, jak symboliku spojit s užitečným. Podle jeho názoru jsou kameny věčné a čisté již svou podstatou a nepotřebují být očištěny problematickým potopením do bezúčelného nenávratna. Petr Šmaha se domnívá, že kameny by patřily spíše do Holandska, kde by vzhledem k očekávanému a nebezpečnému oteplování naší planety vydatně pomohly při zpevňování ochranných pobřežních hrází.

Toto navrhované řešení, které se mi docela líbí, bylo důvodem, že se o problému granitových kvádrů zde zmiňujeme, i když pochybuji, že by si toho někdo odpovědně v zemi holandské povšiml. Investovat třeba do novoročního ohňostroje je jistě lákavější.

LADISLAV MALINSKÝ

ČEŠI NEMAJÍ RÁDI PŘÍSTĚHOVALCE A VYSTĚHOVALCE

Z rozhovoru historika Petra Zídka s básníkem Janem Vladislavem v Lidových novinách 11.2.99. Jan Vladislav (1923) je významná osobnost české poválečné literatury, do roku 1948 vydal tři básnické sbírky a knihu próz, po komunistickém převratu směl pouze překládat a psát pro děti, v normalizaci ani to. V samizdatové ilegalitě vedl edici Kvart až do odchodu do Francie v letech osmdesátých. Jeho sbírku *Fragments* vydalo pražské elitní nakladatelství TORST.

Co jste očekával od reforem, k nimž došlo na jaře 1968?

Celkem nic, protože na hlavní reformy pořád ještě nedocházelo. Pokud se nemýlím, nebyla například zrušena klauzule o vedoucí úloze strany. Dokud zůstávala v platnosti, měla poslední slovo pořád ještě KSČ, tzn. její vedení, kterého se mohl zmocnit kdokoli a které pak mohlo kdykoliv všechno vrátit zcela legitimně do starých kolejí. To se také v březnu 1969 stalo. Kromě toho ve mně nevzbuzovali valnou důvěru ani někteří představitelé reformního proudu; však mnozí z nich velmi rychle obrátili, aby si zajistili místo na výsluní moci.

Je tu něco, co by z roku 1968 mohlo být aktuální ještě dnes?

Pro mne je dodnes aktuální ta zvláštní euforie, která se mne zmocnila, když jsem se k ránu prvního okupačního dne díval, jak se na křižovatce u Chotkových sadů bezradně otáčejí sovětské tanky. Jejich přítomnost byla pro mne fantastickým zadostiučiněním v tom smyslu, že s konečnou platností potvrdila mé dávné podezření o komunismu nebo přesněji stalinismu jako ztělesnění zla. Nešlo při tom pouze o mne; zadostiučinění jsem cítil za všechny ty přede mnou, co si to mysleli také a co proto strádali, trpěli nebo dokonce umírali.

V souvislosti se všemi výročími, které končí tou famózní osmičkou, se samozřejmě znovu ozvaly i řeči o příslovečné české zbabělosti: nebránili jsme se v třicátém osmém, nebránili jsme se ve čtyřicátém osmém ani v šedesátém osmém. Jeden český novinář v exilu to před léty v jistém francouzském deníku formuloval tak, že Češi jsou národ, který v tomto století třikrát ztratil svou samostatnost. Připoměl jsem mu jednoduchou věc: jestliže jsme ji třikrát ztratili, museli jsme ji přinejmenším dvakrát získat; od svého otce, francouzského legionáře, jsem věděl, že to nebylo bez obětí. Ten novinář to ostatně musel vědět taky, protože znal naše vojáky, kteří bojovali za 2. světové války na straně spojenců... Podezírám ty, kteří o této české zbabělosti tak rádi mluví, že si tím vyřizují účty především sami se sebou a s vlastním nedostatkem statečnosti. Měli možnost ji prokázat za minulého režimu; stačilo nejlít k volbám nebo k nim jít a vložit za zástěnou do obálky bílý lístek. Stačilo nezvednout ruku při hlasování na některých schůzích. Stačilo často pouze říci *ne*.

Jak jsme se podle vás vyrovnali s komunistickou minulostí?

Nevyrovnali jsme se s ní zatím vlastně vůbec. Byla-li sametová revoluce skutečně revolucí, mohla například revolučním právem suspendovat na čas občanská práva, zejména právo volit všem vyšším představitelům bývalé moci, zejména funkcionářům všech stran, kteří se přece aktivně podíleli na tom, že milionům Čechů a Slováků byly po čtyřicet let *skutečně* volební právo upíráno. Ale to je jen detail; daleko povážlivější je, že se oběti minulého režimu nedočkaly skutečné, plné, věcné rehabilitace a nápravy utrpených škod a že původci těch křivd a škod nebyli voláni jmenovitě k odpovědnosti, i kdyby to zodpovídání zůstalo jen symbolickým aktem. Obávám se, že na to dojde jako tady ve Francii až po padesáti letech ...

Proč jste se po roce 1989 nevrátil domů?

Už když jsem odcházel z Čech, uvědomil jsem si, že Češi nemají rádi ani přistěhovalce, ani vystěhovalce. Zakusil jsem to poprvé v r. 1939, kdy se naše rodina vrátila ze Slovenska a kdy mi kluci v Poličce pro mou slovenskou češtinu nadávali do Slováků tak dlouho, dokud jsem jich pár nesebral. A když jsme se koncem r. 1980 chystali k odchodu, prožíval jsem něco dost podobného znovu. Ačkoliv Charta 77 usilovala o rehabilitaci všech lidských práv, tedy i svobody pohybu a pobytu, měli mi i někteří přátelé z Charty za zlé, že už mám od února 1948 víc než dost toho, co oni zakoušeli valnou většinou teprve od srpna 1968; našli se i takoví, kteří si můj odchod vysvětlovali různými daleko přízemnějšími důvody včetně milostných afér atp. Jako by nebyl dostatečným důvodem sám ten svět, v němž jsem byl nucen desítky let žít, ač *nebyl můj*, a v němž se už nechtělo žít ani těm, co jej kdysi tak usilovně budovali.

Myslíte tedy, že by se dnes opakovalo to, co jste zažil v devětatřicátém roce?

Patřil bych v Čechách zase k menšině, menšině těch, co se odněkud vrátili a co si podle představ většiny dělají nároky na nějakou výslužku nebo trafikku. Ve Francii se proto cítím svobodnější; i když jsem přistěhovalce, nejsem tu cizincem, mám zdejší občanství a francouzský pas. V Čechách jsem úředně cizinec, v hotelu platím jako cizinec za pokoj pětkrát tolik co Čech, ale honoráře za své knihy vydávané v Praze pětinašobně nedostávám.

K odchodu z Čech jsem byl přinucen, o tom není pochyb; mně tenkrát na rozdíl od jiných pracovní pobyt v cizině povolen nebyl. Podpis na tom kusu papíru, kterým jsem se čs. občanství vzdal, byl vynucen, a proto byl právně i mravně neplatný. Přesto mi české občanství, opět na rozdíl od jiných, automaticky vráceno nebylo; zato mne konzulát několikrát snažně vybízel, abych o ně požádal, prý je to pouhá formalita. Byla-li to skutečně pouhá formalita, pak bylo zcela zbytečné a podle mého soudu nedůstojné, abych ji vyřizoval já.

Nesvědčí to o trochu zvláštním vztahu české společnosti k vlastní kultuře?

Česká společnost je na svou kulturu hrdá, ale jakmile má pro ni něco udělat, začne se její hrdost vytrácet. Historie je v tomto směru zvláště poučná; a poučné bylo i to, jak lačně sahalí před několika málo lety čtenáři po nových svazcích samizdatu - a jak se mnozí ošivali, když měli přispět nějakou stovkou na úhradu jeho opisu, papíru a vazby. Domnívali se, že to bohatě financuje někdo ze zahraničí. V exilu tomu bylo podobně; ti co byli ochotni stát doma třeba hodinovou frontu na nového Hrabala, nedokázali v zahraničí rozebrat další jeho knížku, ani když ji exilové nakladatelství vydalo v nákladu pouhých 2000 výtisků.

Doslovně opsal L.M.

ZAJÍMAVOSTI Z KULTURY

VYBRAL KOLEKTIV ČESKÉHO CENTRA

V rámci Evropského města kultury zazní Dvořákova Novosvětská

Uvedení Novosvětské symfonie Antonína Dvořáka v podání Newyorské filharmonie nebo dokončení rekonstrukce pražské Müllerovy vily, díla architekta Adolfa Loose, patří mezi významné projekty, které se připravují pro akci Praha - Evropské město kultury 2000. Organizátoři však již počítají se zhruba stovkou dalších projektů. Na tiskové konferenci to řekl ředitel pořádající společnosti Michal Prokop a její programový ředitel Ladislav Kantor. Hlavním kritériem při výběru je vztah projektů k tématu „Praha jako historické dědictví“. Uvažuje se proto o pomnících Tomáše Garrigua Masaryka, Antonína Dvořáka a Franze Kafky, o rekonstrukci Petřínské rozhledny, rozšíření mládežnického klubu Roxy, o obnově divadel Labyrint a ABC, o zvětšení stálé expozice moderního umění ve Veletržním paláci, ale i o digitalizaci registru muzejních sbírek, či o softwaru pro komplexní pražský informační systém dostupný na Internetu. Mezi předpokládanými konkrétními uměleckými projekty pro rok 2000 jmenoval Prokop dále přehlídku moderního tance, soutěž Státní opery na nové dílo, výstavu Franz Kafka a výtvarné umění a další.

Záznam inscenace V+W z roku 1960 měl televizní premiéru

Televizní záznamy inscenací Voskovce a Wericha Balada z hadrů a Těžká Barbora pořízené v červnu 1960 v pražském Divadle ABC zkompletovala Česká televize. První z unikátních snímků Balada z hadrů připoměl osmdesátiny jednoho z protagonistů Miroslava Horníčka. Zatímco Baladu z hadrů někdejší Čs. televize vzápětí po natočení odvysílala, Těžká Barbora se na obrazovce nikdy neobjevila. Po 38 letech měla tedy televizní premiéru.

Tylova a Škroupova Fidlovačka zahájila provoz stejnojmenné scény

Tylovo divadlo, důvěrně zvané Tyláček, kdysi Hudební divadlo v Nuslích a nyní Divadlo na Fidlovačce zahájilo oficiálně svoji činnost. Stalo se tak po důkladné rekonstrukci, díky iniciativě herců Tomáše Töpfera a Elišky Balzerové z nadace Fidlovačka, kteří díky pochopení radnice Prahy 4, pražskému magistrátu i příspěvkům mnoha dárců vdechli této budově nový život. Rekonstrukce, původně plánovaná na pět let, trvala jen tři roky. Záměrně si nový soubor zvolil jako první premiéru v den státního svátku České republiky „čtvero obrazů ze života pražského“ Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka. Vlastenecká píseň, kterou v ní na jarní lidové slavnosti v nuselském údolí zpívá slepý muzikant, záhy po premiéře v roce 1834 znárodněla a po vzniku Československa v roce 1918 se stala součástí státní hymny.

V Mánesu je kolektivní výstava výtvarníků Umělecké besedy

Pravidelnou přehlídku tvorby svých členů a spřátelených umělců otevřel v pražské výstavní síni Mánes výtvarný odbor spolku Umělecká beseda, který letos slaví 135. výročí vzniku. Expozice obsahuje 174 maleb, grafik, kreseb, instalací, plastik a fotografií od 46 členů spolku a 15 hostů. Vedle klasiků české výtvarné scény (Kotík, Kolář) se představují i mladí výtvarníci.

Zemřel Jaroslav Foglar

Široká veřejnost se naposledy rozloučila se spisovatelem Jaroslavem Foglarem, jehož život se uzavřel v sobotu 23. ledna ve věku nedožitých 92 let. Legendární autor Rychlých šípů, vynálezce kultovního „ježka v kleci“, krabičky poslední záchrany, lovu třinácti bobříků a plnění

„Modrého života“, skautský vůdce Jestřáb byl autorem více než dvou desítek knih pro mládež. Knihkupeckým hitem loňského roku se stalo první kompletní knižní vydání kreslených Rychlých šípů, jeho Hoši od Bobří řeky - nejčastěji tištěná Foglarova knížka - vyjdou na jaře už po šestnácté. Počet výtisků jeho knih překročil již milión kusů. V roce 1997 při příležitosti devadesátin byl Jaroslavu Foglarovi ve Sluneční zátoce u řeky poblíž Ledče nad Sázavou odhalen pomník. Loni v červenci převzal Foglar za svou celoživotní spisovatelskou práci pro děti a mládež Cenu osobnosti, v roce 1992 obdržel výroční cenu Komenského nadace Pangea Za úsilí o nápravu věcí lidských.

Literární archiv Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech na Jičínsku hodlá během letošního roku zpřístupnit pro veřejnost pracovnu Jaroslava Foglara. Spisovatel, novinář a skautský vůdce Foglar se tak přiřadí k Elišce Krásnohorské, Aloisi Jiráskovi a Jaroslavu Vrchlickému, kteří již své pracovny na starohradském zámku mají. Ve spisovatelově pracovně by měly být kromě písemností i hmotné předměty, přičemž se počítá například s jeho stolem, židlí i předměty z táborového života. O zřízení spisovatelovy expozice se začalo uvažovat již za jeho života, přičemž Foglar s tím souhlasil. Památníku národního písemnictví přitom Foglar v polovině loňského roku daroval celý literární fond včetně korespondence, deníků, kronik, rukopisů, fotografií a originálů ilustrací „Rychlých šípů“.

Laterna magika

Tato populární pražská scéna, která si loni v srpnu připomněla 40 let existence, má v těchto dnech v repertoáru nejúspěšnější inscenaci Kouzelný cirkus, která už před rokem dosáhla neuvěřitelného počtu 4500 repríz. Hraje se dvaadvacet let a po celou tu dobu se stále další diváci přesvědčují, že příběhu dvojice klaunů, putujících za vidinou lásky a štěstí, založeném na v té době originálním nápadu přecházení postav z plátna na jeviště a naopak, čas nic neubral na přitažlivosti. Kouzelný cirkus nastudovali ve druhé polovině 70. let Evald Schorm, Jiří Srnec a Jan Švankmajer. Od té doby ho doma i v zahraničí zhlédlo přes 1,8 miliónu diváků, hrál se na zájezdech do 14 zemí. Nová inscenace s názvem Past, připravovaná původně k loňskému jubileu, se objeví v repertoáru koncem sezóny. S premiérou se počítá v květnu. Tento projekt by měl otevřít další výrazové možnosti. Jeho tématem je virtuální realita, přitažlivost a také nebezpečí, které přináší. Na programu pracují dánský režisér Ove Nyholm, scénograf Josef Svoboda a choreograf Jean-Pierre Aviotte.

Na Pražském jaru se představí orchestr MET a světoví houslisté

Orchestr newyorské Metropolitní opery hrající pod jménem The MET Orchestra by měl být s dirigentem Jamesem Levinem a pěvkyní Deborah Voigt jedním z prestižních hostů letošního květnového mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. V českých zemích bude podle ředitele festivalu hrát poprvé. Výjimečnou koncertní řadou má být letos na Pražském jaru hostování několika světoznámých houslistů - Gidona Kremera, Maxima Vengerova, Vadima Repina, Gila Shahama, Catherine Mackintosh a Cho-Liang Lina.

Obecná porada Sto let uprostřed Evropy má být v březnu

Sto let uprostřed Evropy má být název diskusního projektu, který chystá jako „obecnou poradu“ na konec března Nadace Pangea usilující o aktualizaci idejí křesťanského a humanistického myslitele, pedagoga a biskupa Jednoty bratrské Jana Amose Komenského. Třídenní setkání několika set představitelů společenských, profesních a generačních složek a nositelů různých názorových proudů se má podle pořadatele od 28. do 30. března stát bilančním zamyšlením o podmínečnosti postavení lidí v evropském prostoru a o specifické roli a charakteristických postojích Čechů, a to zejména v uplynulém století. Součástí třídenní akce bude i vyhlášení ceny Rhodos za imaginaci století, která má být udělena deseti největším a nejznámějším firemním a značkovým jménům z průběhu století

Muzikály Pomáda a Rusalka budou novinkami pražské sezóny

Nabídku velkých muzikálových produkcí v Praze rozšíří do jara minimálně dvě novinky. V lednu se měla v nově vybudovaném Divadle Milénium v areálu holešovické tržnice objevit Rusalka na motivy stejnojmenné Dvořákovy opery. Během března má pak další příležitost muzikálovým fanouškům poskytnout česká verze Pomády známé především z filmových pláten.

Pražský komorní balet nastudoval premiéru poprvé ve Státní opeře

Pražský komorní balet uvedl v polovině prosince minulého roku poprvé svou premiéru na scéně Státní opery Praha, kde získal nové zázemí. Vrcholem večera bylo šest tanců vytvořených světoznámým česko-nizozemským choreografem Jiřím Kyliánem na Mozartovu hudbu. Pražský komorní balet založil v roce 1975 Pavel Šmok, po němž loni převzal umělecké vedení Libor Vaculík

Poslední rozloučení s režisérem Františkem Vláčilem.

František Vláčil zemřel po dlouhé a těžké nemoci ve středu 27. ledna ve věku nedožitých 75 let. Nejznámějšími díly tohoto básníka a malíře filmového plátna, jak byl často nazýván, byla Markéta Lazarová a dále snímky Údolí včel, Ďablova past, Stíny horkého léta či Adelheid. Jimi se tento umělec natrvalo zapsal do dějin české kinematografie. Před šesti lety převzal Vláčil Českého lva za celoživotní dílo. V roce 1997 byl vyznamenán Cenou Vladislava Vančury za přínos k filmové tvorbě a vloni ho karlovarský festival poctil prestižní cenou za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii.

Národní galerie zahájila výstavu o československém pavilónu na výstavě Expo '58

Komorní výstavu dokumentačních materiálů československého pavilónu na první velké poválečné světové výstavě Expo '58 zpřístupnila Sbírka moderního a současného umění Národní galerie ve Veletržním paláci. Výstava, která bude v ochoze prvního patra paláce k vidění do konce února příštího roku, připomíná vznik pavilónu, architektonickou soutěž vypsanou na jeho vybudování i jeho realizaci v Bruselu a později v Praze.

Galerie prohledají do června fondy, aby našly židovský majetek

Ministerstvo kultury zadalo čtyřiačtyřiceti českým galeriím a dalším institucím, v jejichž sbírkách by mohly být umělecké předměty pocházející z arizovaného židovského majetku, aby do poloviny letošního roku připravily seznamy těchto děl. Požadavek, jehož výsledek by měla ve své práci využít vládní komise zabývající se restitucemi arizovaného židovského majetku, vychází ze závěrů nedávné washingtonské konference o majetku obětí holocaustu. Podle Jiřího Šitlera z ministerstva zahraničí, který se konference účastnil, tak stát v podstatě přebral iniciativu v hledání a navrácení arizovaného židovského majetku. Podle tajemníka Federace židovských obcí Tomáše Krause je navrácení arizovaného židovského majetku nejvíce otázkou morálky a uznání utrpení, kterým jeho národ prošel. Mnozí z majitelů sbírek holocaust nepřežili, je tak pravděpodobné, že díla zůstanou v dnešních sbírkách, řekl Kraus novinářům. Dodal, že washingtonská konference nabídla i několik modelů dalšího postupu. Předměty mohou jednak zůstat v galeriích s tím, že pod nimi budou popisky s informacemi o jejich původních majitelích, nebo mohou být vydraženy na humanitární účely, jak se již stalo například v Rakousku.

Staroměstská radnice uvede v roce 2000 výstavu o Praze mystické

Ve sklepení Staroměstské radnice by měla být na jaře roku 2000 instalována výstava „Praga Mystica“ založená na interaktivním audiovizuálním principu. Expozici, která by měla hlavní město představit jako tajuplné místo nejrůznějších mýtů a legend, připravuje v rámci projektu Praha - Evropské město kultury 2000 Společnost Praga Mystica. Expozice, kterou si budou návštěvníci Prahy moci prohlédnout od začátku května do konce října roku 2000, bude koncipována jako počítačová hra. Bude vycházet z 12 oddílů zastupujících určité časové úseky. Každá část bude soustředěna do jednoho symbolického objektu, který při aktivaci návštěvníkovi odhalí hlubší souvislosti.

Na knižním trhu se objevila kniha o Pražském jaru 1968

Sborník dokumentů The Prague Spring '68 (Pražské jaro '68) mapuje události v Československu od 4. sjezdu spisovatelů v červnu 1967 až po první výročí vojenské intervence pěti států Varšavské smlouvy 21. srpna 1969. Kniha vychází v rámci amerického projektu organizace National Security Archiv, jenž se zabývá nejvýznamějšími periodami tzv. studené války.

Židovské muzeum otevře rekonstruovanou Španělskou synagogu

Otevřením rekonstruované Španělské synagogy na Starém Městě ukončilo Židovské muzeum projekt obnovy stavebních kulturních památek, které mu pražská židovská obec svěřila do správy. S otevřením synagogy, dvacet let nepřístupné, měla také versnisáž druhá část historické expozice muzea. Je věnována moderním dějinám Židů v Čechách a na Moravě. Španělská synagoga byla jako reformovaná modlitebna postavena v roce 1868 v Dušní ulici s použitím maurských stavebních prvků a orientálních motivů na místě, kde údajně od 12. století stávala nejstarší pražská židovská modlitebna zvaná Stará škola, rozbořená při pogromu v roce 1389.

Kroměřížské zahrady patří k unikátům na seznamu UNESCO

Unikátní Květná zahrada v Kroměříži, která vznikala v letech 1665 až 1675, byla spolu s tamním Arcibiskupským zámkem a Podzámeckou zahradou zařazena do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO). Květná zahrada byla do jedinečné architektonické podoby budována na bažině s arcibiskupskou mincovnou ihned po skončení třicetileté války. Zámecký areál zahrnuje rovněž Podzámeckou zahradu. Arcibiskupský zámek v Kroměříži vznikl z velkomoravského hradiště postupnými přestavbami až do dnešní podoby barokního paláce italského typu. Kromě funkce rezidenční a hospodářské se stal umělecko-historickou klenotnicí (druhá nejčtenější sbírka obrazů, v níž k unikátům patří Tiziánův olej Apollo a Marsyas, rozsáhlý hudební archiv a po vatikánské největší světová sbírka vzácných mincí). Zámek nyní spravuje český stát. Umělecké a historické předměty získalo v restituci olomoucké arcibiskupství a ponechalo je v expozicích.

Violoncellista Rostropovič nositelem mezinárodní Ceny Karla IV.

Mstislav Rostropovič, ruský exilový violoncellista a dirigent, zastánce svobody a práv umělců, převzal v Praze mezinárodní Cenu Karla IV. Uděluje ji Univerzita Karlova a hlavní město Praha osobnostem, které svým životním dílem kulturním, vědeckým nebo politickým dosáhly evropského či univerzálního významu a přispěly k pozitivnímu směřování současné civilizace a k jejímu přiblížení se principu všelidské světové harmonie. Finanční částku spojenou s oceněním věnoval světoznámý hudebník při ceremonii v Karolinu pražské univerzitě a místo slov se rozhodl zahrát Bachovu Sarabandu.

Mezinárodní kulturní centrum E. Schieleho oslavilo páté narozeniny

Českokrumlovské Mezinárodní kulturní centrum Egona Schieleho bylo v renovovaných budovách bývalého městského pivovaru otevřeno pro veřejnost v listopadu 1993. Jeho hlavní akcí je celoroční výstava Schieleho originálů a dokumentace o jeho životě a díle. Malíř a grafik Egon Schiele (1890 - 1918), podle odborníků jeden z nejlepších kreslířů 20. století, patřil k předním rakouským expresionistům.

Vlasta Burian má na své vile bustu

Pamětní deska připomínající českého herce Vlastu Buriana byla odhalena na vile v pražských Dejvicích, kde bydlel. Dílo akademického sochaře Josefa Nálepy tvoří bronzový reliéf doplněný nápisem Zde žil král komiků Vlasta Burian. Burianův vnuk Jan Kristl ocenil, že jeho děd, obviněný po válce z kolaborace s nacisty, byl v roce 1994 plně rehabilitován. Odhalení pamětní desky bylo jedním z prvních počínů nově založené Nadace Vlasty Buriana. Těmi dalšími bude přejmenování pasáže Divadla Komedie. Právě na této scéně totiž Burian od roku 1930 do konce války působil, byl jejím majitelem a ředitelem. Současně byla ve foyer odhalena jeho busta. Nadace Vlasty Buriana hodlá každoročně udělovat cenu pro nejlepšího komika roku a v Burianově rodném Liberci pořádat festival humoru. Dalším jejím počinem má být přestěhování ostatků tohoto umělce z vinohradského hřbitova na vyšehradský Slavín.

BONI PUERI OPĚT V HOLANDSKU!

Zajistěte si včas vstupenky na *Matoušovy pašije v podání vynikajícího chlapeckého pěveckého sboru Boni Pueri* za doprovodu filharmonického orchestru z Hradce Králové pod vedením Pavla Horáka. Po loňském úspěšném turné představí tento soubor opět v Holandsku s nadcházejícími velikonočními svátky vynikající nastudování Matoušových pašijí od Johanna Sebastiana Bacha.

Na následující koncerty si ještě můžete objednat vstupenky na adrese:

Stichting Musica Coniungit

Antwoordnummer 419

7000 WB Doetinchem

(s uvedením data a místa koncertu, počtu vstupenek, zpáteční adresy a telefonního čísla)

so 20.3. 1999 zač. 19,30 Alkmaar, St. Laurenskerk, Koorstraat 4a

ne 21.3. 1999 zač. 15,30 Rotterdam, De Doelen, Schouwburgplein 50

út 23.3. 1999 zač. 19,30 Den Haag, De Grote Kerk, Rond de Grote Kerk 10

st 24.3. 1999 zač. 19,30 Zeist, Oude Kerk, Eerste Dorpsstraat 1

so 27.3. 1999 zač. 19,00 Steenwijk, Grote of St. Clemenskerk, Kerkstraat

ne 28.3. 1999 zač. 15,00 Zwolle, De Nieuwe Buitensociëteit, Stationsplein 1

České centrum

ROZŠÍŘENÍ EVROPY

LÍBA van DIJK

Patnáctého ledna t.r. se v Arnhemu konala konference o rozšíření Evropy.

Tuto konferenci pořádala strana CDA. Úvodní slovo pronesl Jan Kamminga, královský správce provincie Gelderland. Dále promluvil Arie Oostlander, člen Evropského parlamentu.

Hans van den Broek, člen Evropské komise promluvil na téma "Posílení právního státu a civil society v evropské unii".

Po projevech výše zmíněných mluvčích, se rozpoutala diskuse, která měla větší smysl, než už zmíněné povídání.

Někdy mi připadá, že státy západní Evropy zapomínají na to, že v zemích bývalé východní Evropy žijí normální lidé. Jména kandidátů pro vstup do Evropské unie všichni známe. Vstup Slovenska byl určitou dobu ohrožen, ale Slovensko se "sebralo" natolik, že mu cestu do Evropy nemůže nic zkřížit. Slovensko dostalo velkou pochvalu, vlastně to byl jediný stát, který byl vyzvednut do popředí. Česká republika dostala loni od Bruselu přes čumáček, ale na konferenci se o ní skoro nemluvalo. Rumunsko, Maďarsko a Polsko jsou státy o kterých se mluví všude. Pro které se vymýšlejí různé projekty. Zda jsou tyto státy neskromné nebo jsou ve spolupráci s členy Evropské unie taktičtější a diplomatictější oproti "skromným", neprůbojným Čechům, kteří (mám pocit) někdy ani spolupracovat nechtějí, je otázkou složitou.

Mluvílo se o normách a hodnotách států Evropské unie, které by státy bývalé východní Evropy měly převzít. Na základě tohoto promluvil trvalý zástupce Čech v Bruselu pan Josef Kreuter, který podotkl, že i když se jedná o státy bývalé východní Evropy, že to ještě neznamená, že by tam neexistovaly normy a hodnoty, někdy to vypadá tak, že se státy západní Evropy chovají nadřazeně a myslí si, že postkomunistické státy budou bezhlavě přejímat normy a hodnoty ze západu.

Shrnuji v několika větech, jakým směrem se diskuse ucházela.

Rozšíření Evropy se může ulehčit, bude-li to obousměrný provoz, kdy se partneři budou brát vážně. Když se západ nebude starat jen o to "kolik je to bude stát", když si každý uvědomí to, že i východ to bude něco stát. Když se všichni zamyslí nad tím, že to není jen tak změnit jak politický tak ekonomický systém najednou, takže by západ mohl být trpělivější a tolerantnější. Dokáže-li se též sám podívat do zrcadla, když kritizuje východ za zacházení s menšinami. Ať se pokusí vysvětlit obyvatelům východu, proč se nepodařil socialismus s lidskou tvář a kapitalismus s nelidskou tvář se zakořeňuje. (Alespoň v některých zemích). Ať se západ pokusí společně najít řešení pro stále ještě přetrvávající nedůvěru v zemích bývalé východní Evropy, a podobně.

Na závěr byl citován výrok Helmuta Kohla: "Politika 21. století bude politikou kultur".

KNIHA ROKU 1998

Kniha roku, vycházející z ankety Lidových novin, které si přes občasné výkyvy dosud zachovávají přívlastek *nejintelektuálnější*, byla vždy obrazem doby. Anketa začala před sedmdesáti léty (1928), vynechala některé ročníky, stejně jako Lidové noviny většinou zásahem násilné moci (německá okupace 1939-1945, sovětská ideologie 1950-1990). Forma ankety i okruh dotázaných prodělávaly velmi časté změny, stejně tak i povaha vybraných knih. V prvním období to byli především čeští autoři, jichž jména se objevovala nejčastěji (Karel Čapek, Ivan Olbracht, Josef Hora, František Kožík, Eduard Bass), v krátkém úseku poválečné svobody (1946-47) to byly knihy dokumentární (E. Beneš: *Šest let exilu a Paměti*) a v letech 48-49 už byla jasně vidět násilná manipulace, neb se na prvních místech objevily spisy Stalinovy a Gottwaldovy, spolu s Dějinami Všesvazové komunistické strany. Pak následovala druhá delší přestávka.

Novodobá historie začíná rokem 1991, s vítězným Havlovým *Letním přemítáním* a Peroutkovým *Budováním státu*. V roce 1992 to byl Jan Zábřana, konečně opět pod vlastním jménem (*Celý život 1 a 2*), o rok později Kunderova *Nesmrtelnost*, 1994 *Teorie spolehlivosti* Ivana Diviše, 1995 Vlastimil Třešňák: *Klíč je pod rohožkou*, 1996 *Dvě knihy vzpomínek* Naděždy Mandelštamové a o rok později *Básně* Josefa Topola. Ostatně o posledních anketách jsme podrobněji referovali v Nizozemských listech.

Kniha roku 1998 měla opět změněná pravidla. Bylo rozesláno 900 dotazníků, mezi nimi asi stovce lidí nemajících přímý vztah k psanému slovu, a každý směl a měl označit pouze jednu jedinou vyvolenou knihu, vyšlou v kalendářním roce 98. Tím se pochopitelně volba velice znesnadnila, a při velkém počtu v roce 98 vydaných titulů se i nebezpečně do šife zředila, takže rozhodnutí často mohlo být obětí náhody při nerozhodnosti nad dvěma stejně hodnocenými tituly.

Odpovědělo celkem 250 respondentů, což je nejvíce od roku 1991, a výsledek byl velmi těsný a podle mého soudu, z důvodů právě uvedených, i nepřesný. Jestliže o pořadí prvních pěti rozhoduje vždy rozdíl pouze jednoho hlasu, a je-li celkový počet hlasů vyjádřen čísly 8-7-6-5-5, pak se nemožno zbavit dojmu, že se zde uplatňuje chyba malých čísel.

Zde je pořadí pěti vítězných knih roku 1998. Na prvním místě s osmi hlasy: Ivan Martin Jirous: *Magorova summa* (nakl. Torst), dále se sedmi hlasy Miloslava Holubová: *Necestou cestou* (Torst), třetí se šesti hlasy Rudolf Vrba: *Utekl jsem z Osvětimi* (Sefr), a o 4. a 5. místo se dělí rovným počtem pěti hlasů Georges Perec: *Život, návod k použití* (MF) a Martin C. Putna: *Česká katolická literatura 1848-1918* (Torst). Přiznávám, že o autorovi vítězné sbírky mnoho nevím, je příslušníkem tzv. mladostřední generace českého undergroundu, člen skupiny The Plastic People, je všeobecně uznávaným básníkem (*Labutí písňě aj.*), podle vlastního úsudku není abstinentem a má svou mateřskou hospodu Pod věží.

Chce-li si anketa zachovat vážnost, popularitu a dojem (nesnadné) objektivitu tak, jako se jí to dařilo v letech minulých, měla by po zralé úvaze upravit definitivní pravidla, rozšířit pole respondentů i mimo oblast literátů, povolit jim jmenovat více knižních titulů a tím zmenšit možnost chyby malých čísel. Žádná anketa nemůže být absolutně objektivní, ale je škoda, jestliže se alespoň o objektivitu dosažitelnými prostředky nesnaží.

LADISLAV MALINSKÝ

EDICE VLÁMSKÝCH AUTORŮ V ČESKU

Při pražském filmovém nakladatelství CINEMAX vznikla před dvěma lety samostatná edice NEDBOEK se zajímavým programem. Jako první vyšel překlad *Vlámských pohádek* (Maurits de Meyer) s barevnými ilustracemi Pavla Šuka (256 str., váz., 179 Kč). Týž ilustrátor doprovodil půvabnou knížku *Veverčák a mravenec*, autor Toon Tellegen (*Toen niemand iets te doen had*), překlad Jiřiny Holeňové (120 str., váz., 179 Kč). Koncem 1998 vyšla třetí publikace *Belgický labyrint*, autor Geert van Istendael, přeložila Jana Irmannová (280 str., váz., 149 Kč). Vedoucí edice NEDBOEK paní Petra Schürová má dalekosáhlé ediční plány dobrých autorů v dobrých překladech a rádi budeme o nich dále informovat.

Již vydané publikace, jakož i ediční plán možno obědnat v nakladatelství CINEMAX, Seifertova 47, CZ - 130 00 PRAHA 3. Telefonicky 00420-2-62783956, fax 00420-2-6278239.

Uvedené ceny jsou ceny snížené pro naše čtenáře.

L. M.

**** podle tradiční ankety magazínu **TIME** vyšli jako muži roku 1998 **Keneth Starr** a **Bill Clinton**. Když je prezidentům nejhůře, jejich popularita stoupá. Alespoň v USA.

**** podle agentury **IVVM** z konce roku byl v Česku nejpobulárnější Ježíšek, po něm Mikuláš, a na třetím místě se umístila místopředsedkyně PS Petra Buzková.

**** místopředseda slovenské **HZDS Martin Húška** koncem prosince prohlásil, že vůbec nepochybuje o návratu Mečiára do vysoké politiky.

**** prvním Čechem ve **Formuli 1** závodních automobilů bude v roce 1999 **Tomáš Enge**. Zatím v úloze testovacího pilota britské stáje Jordan.

**** podle britského deníku *The Independent* je **nejvlivnějším Evropanem** britský premiér Tony Blair a hned za ním následuje guvernér Evropské centrální banky, Holanďan Wim Duisenberg, ještě před německým kancléřem Schröderem a papežem. Václav Havel se dělí o deváté místo se šéfem německé Bundesbank Hans Titmayerem. Teprve za nimi, na jedenáctém místě, je francouzský premiér Lionel Jospin, což určitě Francouze nepotěší. Udaje jsou z přelomu roku.

**** na Zemi už žije přes **šest miliard lidí**. Na tomto povážlivém čísle se podílí tzv. rozvojové země velkou většinou 4,7 miliardy, zbytek patří zemím, označovaným jako průmyslové. Je to dosud nejrychlejší vzrůst celkového čísla a podle výpočtů německé nadace se každých deset vteřin rodí na Zemi 43 dětí. Světe div se dokud je čas, neb to znamená 15.480 za hodinu, 371 tisíc za den a přes 135 milionů za rok. Doporučuji přepočítat, násobilka nikdy nebyla mým koníčkem.

**** se stále ještě někde počítá s tím, že letošní **rok 1999** je posledním rokem tohoto tisíciletí, ač to není pravda. Poslední korunou z tisícovky je ta tisícátá (1000) a nikoli ta 999tá. Tedy v našem případě bude posledním rokem tisíciletí až **rok 2000**, a příští tisíciletí (třetí) začne až prvního ledna **2001**. Pouze počítače hrozí vybuchnout již o rok dřív, díky neuváženě úspornému programování vyjadřovat letopočty pouze posledními dvěma čísly, kupř. 99 místo 1999. Tím tedy poslední vteřinu roku 1999 bude na počítači následovat **1900**, a veškeré programované funkce nutně zhasnou, neb pro takový rok nic plánováno nebylo. Tak si to alespoň vykládám já, uznany počítačový analfabet.

**** v Česku již vznikají **soukromé vysoké školy**, a to v souladu s novým vysokoškolským zákonem (NizoListy 4/98) a s nárokem na příspěvek ze státního rozpočtu. Počátkem listopadu minulého roku byla založena soukromá Česká univerzita, která chce svůj první akademický rok začít počátkem roku 2000, a to na fakultách sociálních věd, filozofie, práv a ekonomie. Roční školné cca 3000 Kč, přijímací zkoušky odpadají.

**** za **nejhůře oblečenou ženu roku 1998** byla v již tradičním hodnocení vyhlášena paní Linda Tripp, jinak známá jako iniciátorka kolotoče kolem Clintona svými odposlouchanými rozhovory. Následovaly Madona (neogotické strašidlo a třpitivá přišera), Kate (Titanic) Winslet a zpěvačka Mariah Carey. Naopak pochvaly se dostalo herečkám Kim Basinger a Julia Roberts, a z politického světa to byly Madeleine Albright a kupodivu Hillary Clinton.

**** v roce 1960 bylo v severovýchodním Kongu již pouze 1300 **bílých nosorožců**. Za 39 let se nepodařilo tato vzácná zvířata zcela vyhubit a dnes je jich ještě 25 kusů. Lidé bděte.

**** **Silvestrovsko-novoroční sledovanost TV pořadů** nemusí být zcela objektivním měřítkem kvality, velkou roli zde hraje poněkud zvláštní atmosféra těchto dnů, ale přece jen není bez zajímavosti. V Česku se na Nový rok večer utkaly na dvou největších kanálech často komentovaní *Knoflíkáři* Petra Zelenky s jinou českou komedií *S tebou mne baví svět*. V tento den neměl film *Knoflíkáři šanci* a ve sledovanosti zaostal téměř trojnásobně. Též druhý den předstihl Bondfilm *Zlaté oko (Golden eye)* Svěrákova *Kolju* dvojnásobně. Sledovanost neznamena vždy kvalitu, ale přesto ji nelze podceňovat.

**** **jednota Evropy** je paradoxně vyznačena na nových bankovkách budoucnosti v hodnotách 5-10-20-50-100-200 a 500 EURO. Jsou opatřeny všemožnými triky proti padělání, doufejme úspěšněji než holandské cestovní pasy, a jedna strana všech bankovek je věnována různým architektonickým slohům. Protože na klasických příkladech evropské architektury se jednotná Evropa nemohla shodnout (ten chtěl to a ten zas ono), jsou použity objekty vymyšlené a tudíž v Evropě neexistující. Teorie jednoty vypadá ve skutečnosti někdy trochu jinak. Pro země Eura je užíván název *Euroland*, pouze jedna země to píše *Eurolande (vyslov Eurolánd)*. Hádejte která.

**** za 7000.- Kč (cca 450.- HF) je možno si pořídit **soukromý detektor lži**, který posoudí různá rozpoložení zkoumané osoby, včetně stupeň případné lži. Možno připojit na telefon, tedy bez vědomí a souhlasu zkoumaného. Stačí připojit na běžný počítač, vybavený Windows 95 s pamětí 16MB. System má jednu vadu: odborníci jej považují za podvod. Vyrábí firma *Truster* v Izraeli, brzo bude k mání i česká verze. Bližší prý na internetu www.iweb.cz/~romanl. Kontrolovat nemohu, internet nemám a po detektoru netoužím.

**** v Česku opět vzrostly **příjmy ústavních činitelů?** Tak prezident republiky pobírá základní plat 142.000 Kč, plus nezdanitelnou náhradu na reprezentaci ve výši 132.000, tedy přes čtvrt milionu měsíčně. Předseda vlády se musí spokojit se 114.600 (plus 14.700), jeho místopředsedové s 90.000 (plus 13.100), ministr 15.100 (plus 11.900), předsedové parlamentních komor 114.000 (plus 23.000), a nejhůře jsou placeni poslanci a senátoři, a to 39.500 měsíčně (plus 30.100). Všechny náhrady jsou nezdanitelné, plat pouze u prezidenta.

**** v lednu byly téměř současně v Česku uvedeny **dva holandské filmy**, poctěné Oscarem. Jsou to filmy *Antonia* (rok před Koljou) a *Charakter* (rok po Koljovi). Dvěma Oscarům ve třech letech se právem říká "holandský zázrak".

**** **od první transplantace srdce** v tzv. Východní Evropě uplynulo 31.ledna patnáct let. Provedl ji se štábem spolupracovníků v Krčské nemocnici prof. Pavel Firt. Šťastným pacientem byl Josef Divina, neb přežil přes třináct let, než zemřel 1997 na selhání ledvin. Vůbec první tradsplantaci srdce dospělému člověku provedl roku 1964 Američan James Hardy, v časové tísní byl nucen použít srdce šimpanzí, které však během několika hodin selhalo. Prvenství se tedy připisuje jihoafrickému Christianu Barnardovi (3.12.1967).

**** **španělského filmového Oscara** v kategorii Objev roku získal český herec Miroslav Táborský. 23.ledna se udílely v Madridu Goyovy ceny a sedm cen si odnesl film režiséra Fernanda Troeby *Dívka tvých snů (La nina de tus ojos)*, mezi nimi i Miroslav Táborský, člen pražského Divadla v Dlouhé, za svou roli v tomto filmu.

**** podle průzkumu agentury Sofres-Factum se **58% Čechů domluví rusky**, 52% německy, 21% anglicky, 9% polsky, 4% francouzsky, 2,5% maďarsky a téměř 2% španělsky. Ale pouze 27% si troufá číst ruské noviny, 23,5% německé a 8,5% anglické.

**** **nejčtenějším ženským týdeníkem v Česku** je *Chvilka pro tebe*, náklad 350.000 výtisků (cena jednoho čísla 14,90 Kč), těsně sledován *Vlastou* (300.000, 16,- Kč) a *Katkou* (285.000, 13,80Kč). Z měsíčníků je to především *Praktická žena* (255.000, 28,- Kč), dále *Cosmopolitan* (150.000, 19,90), *Elle* (97.000, 95.-), *Woman* (85.000, 59.-) a *Harper 's Bazar* (50.000, 95.-). Dražší měsíčníky mají většinou 150-250 stran. Z čistě módních vedou různá vydání časopisu *Burda*.

**** podle údajů Českého statistického úřadu **občanů ČR ubývá**. V roce 1998 ubylo proti roku 1997 deset tisíc lidí a oproti roku 1990 dokonce 63.000. Podle statistiků by v roce 2015 měl počet obyvatel ČR klesnout pod deset milionů (10,299.000 v roce 1998). Pokud by tento trend trval, měl by teoreticky český národ do čtyřset let vymřít. Z českých zemí ubývá prý nejvíce Moraváků, podle pohlaví je nedostatek žen a ještě více je vyliďňováním postiženo Maďarsko, ještě nedávno lidnatější než ČR. Tento jev není nikterak vyjímečný, neb celá Evropa se pomalu vyliďňuje, aby udělala místo stále stoupajícímu přílivu z oblastí přelidněných a ekonomicky chabých.

**** 23.ledna zemřel ve věku 91 let **Jaroslav "Jestřáb" Foglar**. Víím, že mezi našimi čtenáři v Holandsku je roztroušena řada bývalých českých skautů - většina z nich jsou i našimi věrnými předplatiteli - a třeba jim tato skutečnost unikla. Foglar je pro mládež, nejen skautskou, nezapomenutelnou legendou, neb jeho téměř třicet knih, nebo aspoň některá z nich, pomáhalo utvářet dobu romantického skautingu a příznivě dotvářet charakter dospívající mládeže. Jeho nejpopulárnější kreslený seriál *Rychlé šípy*, ušlechtilý předchůdce dnešních *stripů*, dosáhl přes 300 pokračování, první v prosinci 1938 (Mladý hlasatel), poslední ještě 1989 (Mladá fronta). K nejznámějším "foglarovkám" patří jistě *Hoši od Bobří řeky*, *Chata v Jezerní kotlině* a řada dalších, z nichž některé byly znovu vydány v uplynulém desetiletí. Kompletní seriál *Rychlých šípů* vyšel znovu v roce 1998.

**** audiovizuální projekty a realizace **Radúze Činčery** udivovaly po mnoho let celý kulturní i technický svět, jeho *Kinoautomat* oslnil Expo 66 v Montrealu. Radúz Činčera zemřel 28.ledna ve věku pětasedmdesátí let.

**** v tom smutném lednovém týdnu (27.1.) odešel ještě jeden filmový velikán, **režisér František Vlácil**, ve věku 74 let (Markéta Lazarová a mnoho jiných českých klasických filmů).

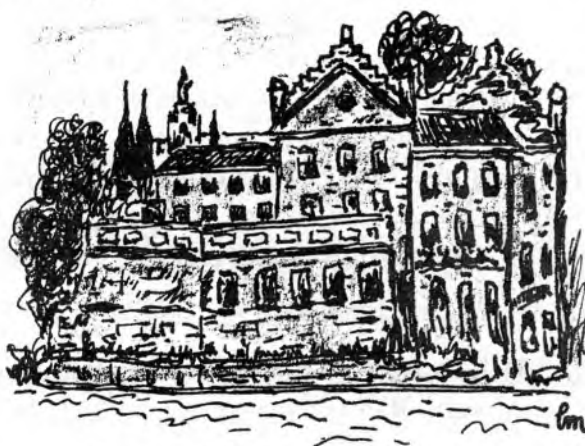
**** lednová **cena Viagry v Česku** byla 322.- Kč za tabletku 25mg, 372.- za 50mg a 441.- za 100mg. Zatím přísně na recept, nemocenská nehradí.

**** po prvním českém filmu v angličtině, o němž píšeme na jiném místě, bylo v kinu Blaník v Praze mimořádné představení **čínského filmu Pražská romance**. Byl téměř celý natočen v Praze režisérkou Du Yun-Ping s čínským kolektivem, v němž se mohli ukázat pouze herci Oldřich Vízner a Martin Pavelka. Dva příběhy s tematikou dřívější Červené knihovny (dnes se tomu říká *soap*, je to stejný brak, ale lépe to zní) jsou v nevhodných chvílích podmalovány Smetanovou Mou vlastní, a že se jedná skutečně o romanci *pražskou* potvrdí záběry čeho? No přece Karlova mostu.

PŘECEJEN MUZEUM KAMPA ?

Je tomu už dávno, kdy se rozhodli čechoameričtí manželé Mládkovi darovat svou uměleckou sbírku českému státu. Podmínka byla, aby sbírka zůstala zachována jako celek. Podmínka výhodná nejen pro obě strany, ale i pro onoho všudypřítomného smějícího se třetího, jímž byl tentokrát kulturní či umělecký svět, tedy nikoli složka neoprávněně profitující ze střetu dvou složek jiných, ale právě naopak sloužící svému účelu. Vše tedy bylo zcela v pořádku. Šlo o sbírku velice významnou, nejen co do počtu objektů, ale především svou hodnotou. Nechci se unáhlovat, ale domnívám se, že Mládkovi mají nejpočetnější sbírku obrazů Františka Kupky a donací českému státu by se tak dostalo Kupkovo dílo, nebo alespoň jeho podstatná část, tam kam nesporně patří po době macešského chaosu. V historii umění všech dob nemáme ve světě většího reprezentanta a realizací daru Mládkových by byl důstojně zastoupen i ve své zemi.

Je snad pro nás typické, že mnoho našich geniů je uznáno až po návratu z ciziny, a to ještě oklikou tehdy, až nás na ně cizina upozorní. Trvalo překvapivě dlouho (nebo nepřekvapivě ?), než stát nebo město Praha se uvolily sbírku převzít a jeden čas hrozilo podezření, že by sbírka v celém rozsahu mohla skončit i mimo hranice našeho státu, kde byly instituce pružnější. Hledání vhodného místa a budovy skončilo kupodivu šťastně, volba padla na budovu Sovových mlýnů na Kampě, které jsou ovšem ve stavu poněkud zanedbaném. Mezitím ustavená Česká nadace Jana a Medy Mládkových spolu s Komorou architektů vypsaly loni v létě soutěž na úpravu Sovových mlýnů, koncem roku komise vybrala tři vítězné návrhy a letos v únoru vystavila všech 63 návrhů v pražském paláci Adria. Protože Meda Mládková, ač sama byla členem poroty, s vítěznými návrhy tak zcela nesouhlasí a zřejmě dává přednost některým v soutěži neoceněným, je u výstavy kniha, kde i návštěvníci mohou vyjádřit svá mínění. Podle jejích vlastních slov došlo při rozhodování k porušení soutěžních podmínek a soutěž byla nejen nespravedlivá a povrchní, ale vůči ní i lidsky nepřátelská. Doufám, že si své rozhodnutí ještě nakonec nerozmyslí. Výstava návrhů skončila 18. února.

Sovovy mlýny tak nějak

Krom již zmíněných obrazů Františka Kupky obsahuje sbírka soubor českých a slovenských výtvarníků, dále velmi zajímavý a méně známý úsek tvorby Jiřího Koláře, plastiky sochaře Otty Gutfreunda a mnoho jiných. Přiznávám, že nevím přesně co se pod touto zaklínací formulí "mnoho jiných" skrývá. Mládkovi přes všechny překážky věří, že *Muzeum Kampa* bude otevřeno v roce 2000, tedy ještě v tomto druhém tisíciletí, a přál bych všem, aby měli pravdu a aby otazník z nadpisu této noticky mohl s konečnou platností zmizet.

LADISLAV MALINSKÝ

Na spojnici Karlovy Vary - Mariánské Lázně

BEČOV nad TEPLOU VÁM NABÍZÍ:

Kavárna a restaurace RIČ

Příjemný pension (14 lůžek) jako základnu prázdninového pobytu

Info: R.Schindler, Nám.5.května 23

CZ - 36464 BEČOV nad TEPLOU

Telefon: 00 - 420 -17 - 99514

OPRAVENÉ POKYNY AUTORŮM. Na naše **Závazné pokyny autorům** jsme dostali dva dopisy velmi podobného obsahu, na jeden jsme reagovali ve vánočním čísle (S.F.Scheffel), druhý došel později (I.P.Florian). Nad oběma jsem se znovu zamyslel a rád přiznávám, že své stanovisko musím poněkud revidovat. Rozhodně nebylo naším úmyslem odradit případné autory jenom proto, že nemají počítač s českou abecedou. Ony pokyny byly spíše adresovány častým, nebo i pravidelným přispívatelům, o nichž víme, že píšou na počítačích a mají tedy všechny předpoklady a možnosti tyto pokyny dodržovat, nebo alespoň v nich uvedené základní požadavky. Jsou to okraje nejméně 2,5 cm, u první stránky horní okraj 5 cm nechat volný pro titulky, který *napišeme sami*, nečíslovat stránky (pouze tužkou *na zadní straně*), nespínat, nesešívát a co nejméně překládat. Psát velikostí písma 12 nebo 10 bodů, husté řádkování a zarovnávat nejen levý, ale i *pravý* okraj textu. To vše učiní počítač za vás. Máte-li počítač (nebo psací stroj dobré kvality) **bez háčkočárků, nepřipisujte je rukou**, ponechte text bez nich.

Vy ostatní, máte-li něco ke sdělení do Listů, pište třeba rukou nebo starým strojem, vhodné příspěvky rádi přepíšeme. Znovu opakuji, nezáleží na tom **čím** píšete, ale **co** píšete.

Takže po tomto mírně kajícím vysvětlení očekáváme pytle nových příspěvků.

Za redakci L.M.

- • -

PAPEŽOVY SOUKROMÉ OSCARY. Papež Jan Paul II. je velký milovník filmů, jeho soukromá filmotéka čítá přes šest tisíc filmů, včetně několika, k nimž v mládí napsal scénář a které natočil polský režisér Zanussi. Letos nechal vybrat 45 filmů, které podle jeho kritérií lze považovat za nejlepší tohoto století. Je to zajímavý výběr, především tím, že mezi výběrem figurují i některé filmy, které dříve byly u Vatikánu na černé listině, jako třeba Rosselliniho *Řím otevřené město*, nebo Felliniho *La Strada*. Těž Pasoliniho *Evangelium sv. Matouše* je mezi vybranými filmy, což je zvláště pozoruhodné. Z poslední doby je to Spielbergův *Schindler's list*, Kubrickova *Space Odyssey* a velkofilm *Gandhi* (R. Attenborough). Papežovy polské filmy ve výběru nejsou, prý nikoli ze skromnosti, ale s přesvědčení.

L.M.

- • -

SVĚTOVÁ VÝSTAVA MEDAILÍ

Medailérství je tak trochu popelkou mezi ostatními obory umění. Víme, že existuje, někdo přece musí ty četné medaile navrhovat, nejen ty známé, zlaté, stříbrné a bronzové, o nichž tak často čteme ve sportovních rubrikách a které vstupují do historie, ale i ty různé čestné medaile, záslužné metály, upomínkové a příležitostné plakety a bůhvíco ještě, a nezapomínejme ani na předměty denní potřeby, jako jsou třeba mince celého světa.

A co víme o jejich autorech? Zhola nic, nebo jen velmi málo. Snad ještě starší generaci něco řekne jméno Otakara Španiela (1881-1955), pokud si pamatují tvůrce prvních československých korun, medaile Univerzity Karlovy a mnoha jiných. A přesto jsou to právě medailéři, kteří jako svorný a početný cech, milující svoje řemeslo, pořádají pravidelné výstavy, často pod vlajkou své mezinárodní organizace FIDEM po celém světě, a lze podle nich velmi přesně sledovat vývoj jejich umění.

Jedna taková světová (FIDEM) výstava medailérů byla dost dlouho, konkrétně od 22.10. do 13.12.98 v galerii Beelden aan Zee ve Scheveningen. Je mi trochu stydno, že jsme nebyli schopni na tuto výstavu včas upozornit (i ve vánočním čísle bylo již pozdě), neb české medailérství zde bylo početně reprezentováno. Tato notička budiž slabou náplastí.

Ve čtyřech vitrínách, přidělených České republice, byli zastoupeni jak umělci Španielovy generace (Makovský, Uchytlová aj.), tak i plodné údobí 60. a 70. let (Housa, Straka, Kolář, Harcuba, Špaček aj.) a léta osmdesátá (Othová, Příkryl, Z.Preclík, Mašata a další.) Celkem asi čtyřicet umělců.

Zájemce o toto miniaturní umění velkého významu upozorňujeme, že pokud nestihnou již třetí domácí Salon medaile od 25.3. do 9.5.99 v oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě, mohou si poznamenat, že pro rok 2002 byla mezinárodní výstava FIDEM přičtena Praze.

LADISLAV MALINSKÝ

SKŘÍŇ

LÍBA van DIJK

Po dlouhé době jsem se ono pondělí probudila s hezkým pocitem. S pocitem, který je snad každému znám v období zamilovanosti nebo očekávání něčeho hezkého na co nedočkavě čekáš a už se nemůžeš dočkat toho okamžiku, kdy se to stane. Rozdíl u mne byl ten, že jsem na nic nečekala, že ani nejsem náhle zamilovaná a že vlastně, když mne něco čeká, tak je to vždycky něco, co mi nezapříčiní hezký pocit, ale spíše pocit smíšený, pocit kdy si říkám: "Jak to dopadne, bude to průšvih nebo to docela půjde".

A tak jsem to ono pondělí ráno prokoukla s krásným pocitem a i kdyby se bývalo nic nepříhodilo, tak už ten pocit stál za to.

Dopoledne jsem šla k sousedce na kávu. Po kávovém štěbetání, kdy jsme se dohodly, že s ní svým autem pojedou pro koberec, který v sobotu zapoměla z obchodu vyzvednout, jsem se rozjela na kole do města, abych zařídila na radnici jakési papíry. Protože jsem dlouho ve městě nebyla, courala jsem po obchodech a zašla jsem se též podívat do jednoho obchodu, v jehož nabídkovém časopise byl uveden rohový psací stůl na počítač a jelikož jsem si doma udělala malou pracovnu, tak jsem chtěla zmíněný stůl vidět.

Nevěděla jsem přesně, kde se stoly nacházejí a tak jsem se procházela po patře, kde se prodávají postele, skříně apod. Mou pozornost upoutala docela hezká skříně nejen vzhledově, ale i cenově. A jak tak na tu skříně koukám slyším najednou někoho mluvit: "Líbí se ti?" Ohlédnou se doleva, odkud se ta otázka ozývala a vidím vedle sebe postarší paní, s troškou podivínství v obličejí. Jak se na ni ohlížím, začne mi vodopádem slov povídat, že má takovou skříně doma, že jí má pouze čtyři měsíce, že se jí nelíbí, že si koupila tu skříně vedle té, na kterou já koukám a jak se mi líbí ta "její" skříně a že jí tu novou skříně přivezou za několik dní a jestli se mi ta skříně co ona má doma líbí, tak že mi ji dá úplně zadarmo, protože by ji neměla kam uložit.

Koukala jsem na ni jak na zjevení a dohodla jsem se s ní, že jí zavolám a že se na skříně přijdu podívat.

Cestou domů jsem přemýšlela o tom, co to asi je za babku. Asi bude sama, nemá nikoho s kým by se poradila, když chce něco koupit, tak to koupí a pak se jí to nelíbí, nemá žádná vnoučata nebo jiné příbuzné, aby se s nimi poradila nebo aby jim "nepodařené" nákupy předávala. Když jsem po chvíli seděla se sousedkou v autě za účelem vyzvednutí jejího koberce, tak jsem se sousedky zeptala, zda by se se mnou na tu skříně nešla podívat, neboť jsem měla někde divný pocit (ten se nedal srovnat s pocitem se kterým jsem se probudila), že to může být bláznivá baba, která nakupuje, dělá dluhy, rozdává věci a když si pro ně někdo přijde, tak udělá kravál, že jí lidé přicházejí okrádat. Sousedka nechápala mé obavy, jen se mi snažila vysvětlit, že je to určitě velice hodná stará paní, která ráda dělá dobré skutky.

Díky tomu, že jsem před lety měla možnost asi rok pracovat na geriatrickém oddělení v Bohnicích a vzpomněla si na určité případy z praxe, tak jsem přece jen pochybovala o zdravém rozumu dotyčné velice hodné staré paní. Ale to mi můj hezký ranní pocit nenarušilo. Ba naopak, měla jsem radost z toho, že jsem určitě musela vypadat hrozně spokojeně, hezky, důvěřivě, protože se mi nikdy nestalo to, aby mi někdo úplně cizí nabídl skříně v hodnotě 350 guldenů.

Sousedka mi slíbila, že se mnou půjde a tak jsme za pár dní šly. Já byla vybavena šroubováky, kleštěmi, kladivem a co já vím vším, co mi mělo pomoci v rozmontování skříně. Paní byla velice příjemná a dohodly jsme se na tom, že si příští pondělí skříně odvezu. Sousedka mi na chodníku trochu s výsměchem začala opakovat všechny mé negativní kecy o tak velice hodné staré paní. Paní si dala jednu podmínku: "Nesměla jsem pro skříně přijet se svým synem. Ona žádného muže do bytu nechce". Dohodla jsem se sousedkou, že v to pondělí půjdeme zase spolu. Chtěla jsem té paní něco koupit a ráno

jsem honem jela do jiné čtvrti, kde jsou obchody v pondělí od devíti otevřené a kde prodávají dárkové blbinky. Koupila jsem jí krásný vánoční věnec a malou kytičku.

Když jsme pak v deset hodin stály u venkovních dveří a zvonily na velice hodnou starou paní, trvalo to nápadně dlouho než se ozvala a než nás vpustila dovnitř. Než jsme vstoupily, řekla jsem potichu sousedce: "A pak se ukázalo, že je baba blázen".

Když jsem jí předala své dárky a chtěla jsem začít s demotáží skříně, tak mne babka přerušila a vybídla nás, abychom si sedly.

"Slibená transakce se nekoná, dám skříně své vnučce, to je rodina a ta je vždycky na prvním místě". Pohled můj a mé sousedky se spojil a v očích sousedky jsem viděla jisté schválení mého posledního výroku. Sousedka popadla věnec a kytku a já jsem jen zakoktala, že na to mohla přijít dřív, že rodina je vždy na prvním místě, že jsem si nemusela dělat výdaje a že tedy jdeme. Babka se mne několikrát ptala zda se zlobím, neodpověděla jsem na to, jen jsem opakovala, že jdeme. Když se mne zeptala asi potřetí, tak jsem jí odpověděla: "A co mi to pomůže, když se budu zlobit?"

Velice hodná stará paní mi odpověděla: "Ta skříně je vaše. Chtěla jsem vidět vaši reakci. Kdybyste mi bývaly nadávaly a vyhrožovaly tak....". Ani nedopověděla, co by bývala udělala. Sousedka a já jsme se začaly hihňat, sousedka babce předala věnec a kytku a já vyndala šroubováky a ostatní náradí a dala jsem se do rozdělování skříně. Paní nám nabídla ještě zbytek vybavení pokoje a pohovku. Nádhernou pohovku, ale tu nedá zadarmo, za tu něco chce. Sousedka se jí ptala kolik za ni chce, ale babka ohlásila, že si cenu musí udělat sousedka sama. Pohovka stála 900 guldenů a je úplně nová. A za dva dny máme přijít a říci jí kolik sousedka za pohovku dá a já si budu moci odvézt ještě jednu malou skřínku. Cestou domů jsme se smály a dohodly se na tom, že ta ženská je někde střelená. V autě se mne sousedka ptala, kolik bych za tu pohovku dala. Nemám obchodního ducha, jen tak rozumem ženy v domácnosti jsem začala uvažovat. Když ta pohovka stála 900 guldenů (a musím říct, že byla opravdu nádherná) - tak jí bude muset nabídnout alespoň polovinu, ale to se sousedce určitě bude zdát moc a s dvěma stovkami se babka nespokojí.

Sousedka na mne koukala jak v mrákotách, protože té velice hodné staré paní chtěla nabídnout pouze dvě stovky. Řekla jsem jí, že s tím babka určitě nebude souhlasit a že nás vyhodí. Ale mne to nevzrušovalo, neboť já měla skříně, pohovku jsem nechtěla a když nás babka vyhodí, tak ať nás vyhodí.

Za dva dny jsme zase stály přede dveřmi. Sousedka byla nervozní a já se jen culila.

Babka mi nabídla tu skřínku, kterou jsem si mohla vzít, ale než si ji naložím do auta, tak chce vědět kolik dá sousedka za tu pohovku. Sousedka se ještě jednou pokusila vydolovat cenu z velice hodné staré paní, ale ta nerezignovala, chtěla vědět co chce sousedka dát.

Sousedka po několika krůčcích sem a tam a zčervenání ze sebe vykoktala 200 guldenů.

Na to babka řekla: "Podívejte se, já jsem za tu pohovku dala devět set, ta pohovka je úplně nová a vy mi za ni nabízíte dvě stovky! Jděte mi z očí! A vy"...a obrátila se mne, "...na tu skřínku zapomeňte". Sousedka se pokoušela smlouvat a vyrazit z velice hodné staré paní její cenu, ale babka se s námi nebavila.

Cestou domů jsme se rozpačitě usmívaly a dohodly se na tom, že si spolu vypijeme kávu.

Dodnes si myslím, že ten můj krásný pocit, který jsem v to pondělí měla, tu babku zmátl, očaroval a zblbnul natolik, že mi tu pěknou skříně nabídla. Skříně stojí v synově pokoji a je to skvost.

RÁDA BYCH POZNALA ČÁST NIZOZEMSKA, ale trochu jinak než s cestovní kanceláří. Neumím cizí jazyk a proto se obracím na váš časopis. Mým přáním je vidět běžný život v rodině, kde rozumí česky, ve městě či na venkově. Chci jim pomáhat s různými pracemi, s péčí o děti či dospělé, a potom s jejich pomocí poznat něco z krás Holandska. Je mi 41 let, jsem svobodná a učím v mateřské škole. Snad mi váš časopis může pomoci při hledání takové rodiny a uskutečnit moje přání. Pište prosím přímo na adresu:
Anna Beránková, CZ - 696 67 RADĚJOV 243, ČR.

JAK JSEM CPAL PUF

LADISLAV MALINSKÝ

K stáru má člověk někdy náladu vzpomínat na bezvýznamné události, a tak jsem si i já vzpoměl na jednu z nich, dobré čtvrtstoletí zpět. Když jsme opouštěli po více než pěti letech Východní Afriku (Kenya), dostali jsme při loučení od špitálu dárek. Dárky na rozloučenou bývají někdy postrachem co s nimi počít, ale tentokrát to nebylo tak zlé, ba právě naopak. Dostali jsme totiž dva pufy. Pokud toto české slovo není někomu jasné, tedy *puf*, někdy psán se dvěma *ef*, označuje kus příležitostného nábytku podoby velkého bubnu, na který lze usednout a který lze celkem snadno přemísťovat. Dříve tuto funkci zastávalo tak zvané štokrdle, někdy zvané též štokrdle, s důrazem na to *de*. Naše dva pufy byly z masivní černé kůže a jejich horní plocha z kůže zebří. Byly velice pohledné a budou se dobře hodit do jakéhokoli zařízení. Zatím byly prázdné, lépe se budou balit a teprve na místě je bude nutno něčím vycpat. Už jsme se těšili, jak nám budou připomínat milovanou Afriku. Ještě jsme ale nevěděli kde.

To balení stojí také za vzpomínku. Domluvili jsme s tamní stěhovací firmou, že věci, které se nevejdou do letadlových zavazadel, přijdou zabalit, uskladní je, a až jim dáme vědět kam (dosud jsme to sami nevěděli), pošlou je za námi do Evropy. Něco se za těch pět let přece jen nahromadilo. V den balení nás přepadla horda černoušků a začali balit. Balili bez ladu a skladu, ale popořádku. A balili prostě vše co jim přišlo pod ruku, vše pečlivě do papíru, nezdržovali se dotazy, takže zabalili pečlivě i prázdné lahve od Coca Coly, poloplné popelníky i s oharky cigaret, prostě vše a vše. Zvlášť do krabic ukládali kuchyňské zařízení, které se nejvíce rozrostlo, sklo a porcelán, trochu té zvukové aparatury a jiných podobných přístrojů, včetně vrtaček a pil z mého osobního vybavení. Teprve později jsme zjistili, že to bylo balení pouze provizorní a pro definitivní transport pak vše přebalovali do odborně na míru zhotovených dřevěných schránek ze silné překližky. Korunovační klenoty by byly ztraceny.

Tím se stalo, že když po našem usazení v Utrechtu konečně zásilka dorazila, byla z toho bedna připomínající slušně veliký stěhovací vůz. Protože v našem utrechtském bytě jsme měli (zatím) pouze vypůjčenou postel v ložnici a noviny na betonové podlaze obýváku, pár hrnců v kuchyni a vypůjčené talíře, přišly nám krom ostatních věcí i ony dva pufy velice vhod, neb byla vyhlídka, že bude na čem posedávat, až pufy nahradí dosud k tomu účelu užívané bedýnky. Jenže bylo nutno nejdříve pufy něčím vycpat, aby nabyly žádané podoby a mohly sloužit svému účelu. Čímž onen příběh vlastně začíná.

Usoudil jsem, že nejvhodnějším materiálem bude asi pěnovka, a to ve formě malých odřezků, kterou prý lze levně získat v příslušných obchodech. Náš tehdejší byt byl na okraji města v desátém poschodí, výtah do devátého a pak jedno patro pěšky. Toto pro nás tehdy nezvyklé uspořádání byl zdejší úsporný systém, aby se pro obratník výtahových lan nemusela na ploché střeše stavět zvláštní kabina. S centrem města nás tehdy spojovala pouze autobusová linka číslo 2, její autobusy byly na tehdejší dobu již značně zastaralé, nástup úzkými dveřmi pouze pro jednu osobu prostupnými a těsně podél řidiče, aby mohl jízdenu orazítkovat, případně novou prodat. Výstup byl možný pouze zadními dveřmi podobných vlastností. Všechny tyto zdánlivě bezvýznamné detaily zahrají svou úlohu později. Autobusy byly dosti objemné a skoro vždy plné.

Když tedy pufy dorazily vydal jsem se shánět náplň. Obchod v centru města jsem již měl vyhlídnutý, přibližně stejně blízko od stanice autobusu jako z autobusu domů. Krám to byl malý, ale nabízel pěnovku všeho druhu, tedy bude jistě mít i odřezky. Měl. Jenže já neměl potuchy jak odpovědět na otázku, kolik těch odřezků chci, jsou na váhu. Začal jsem úpěnlivě přemýšlet, kolik asi mám vzít, ty pufy jsou dva, jsou dost objemné, vycpávku nutno hodně napěchovat, značně se tedy stlačí, něco musí zbyť na doplnění až se pěnovka slehne, tak kolik, mám ve zvyku raději víc než méně, tak řekněme dvě kila na puf, to máme čtyři kila na dva pufy, nebudeme malicherní, a tak jsem požádal o pět kilo. Prodavač či majitel obchodu se na mne dost podivně podíval, už jsem myslel, že jsem řekl směšně málo, ale nedal jsem se vyprovokovat k větší objednávce. Ještě utrousil otázku, zda jsem zde s autem, a po záporné mé odpovědi pouze naprázdno polkl a zmizel, asi do skladu.

Chvíli tam pobyl, až za dosti dlouho se dveře pomalu otevíraly a do nich se sunul různobarevný pytel, až pomalu vyplnil celé dveře, vyloupl se z nich a za nimi se objevil prodavač, přibližně stejné velikosti jako onen pytel. Pytel byl z tenkého celofánu, jako se dělají kuchyňské folie na potraviny, a bylo lze ho jednou rukou tisknout i s obsahem k tělu. Trochu jsem se zarazil představou, jak s tím polezu do autobusu. Dříve než jsem mohl zaplatit prodávající opět zmizel na delší chvíli. Asi se šel dívat na cenu. Nešel. Místo toho se po chvíli objevil, stejným způsobem jako poprvé, to jest druhým pytlem napřed. Rychle jsem se probral z hrozící mdloby v obavě, aby snad prodávající nezmizel potřetí, rychle jsem zaplatil, objal oba pytle a s asistencí prodavače se vyloupl z obchodu do pouličního ruchu.

Bylo hezké letní pozdní odpoledne, ulice plné lidí, kteří se začínali trousit ze zaměstnání domů, a občas se někdo z nich otočil směrem ke dvěma pytlům, napěchovaným různobarevnými odězky pěnovky, mezi nimiž se dosti bezradně ztrácela moje postava.. Než jsem se kymácivým pohybem dosunul ke stanici autobusu začínala vrcholit dopravní špička a na nástupišti se utvořila ukázněná fronta, do níž jsem zasunul i sebe s pytlema. Příliš soucitné pohledy mne nesledovaly, spíše byla tendence přichozích postavit se před pytle, což jsem díky pytlům nemohl zrakem sledovat. Asi při třetím, rovněž již plném autobusu došlo i na mne. Do úzkých nástupních dvířek jsem se snažil vměstnat jedním pytlem napřed, a to bokem, jízdenku již připravenou mezi zuby pro ochotného řidiče, jenže jsem ty zuby, a tedy i jízdenku, měl nasměrovány opačně, tedy směrem k zádi autobusu namísto k řidičovi. Obrat byl za dané situace nemožný, jsa pevně tisknut mezi svá břemena a pomalu vzdalován tlakem dalších dopravy chtivých a domů spěchajících cestovatelů. Od nich mne dosud dělil druhý pytel, který podezřele začínal vrzat. Nevím již přesně, jak jsme se ocitli všichni tři, tedy dva pytle a já, kdesi v nitru autobusu, ostatně jsem to nevěděl ani tehdy, pouze jsem si uvědomoval, že autobus se dal do pohybu. Někdo mi vyňal z úst jízdenku, neorazítkovanou, ale případný revizor se stejně ke mně protlačit nemůže, a řidič byl asi rád, že jsem mu nenávratně zmizel z dohledu.

A tak ve zdánlivém klidu jsem začal uvažovat a všímat si okolí, pokud mi to pytle dovolovaly. Vedle mne stáli dva kluci školního věku, zrakem upnuti k mým pytlům, a já si uvědomoval, co kdyby tak některý z nich vyňal z kapsy třeba propisku, skrytě ji zapíchl do jednoho z pytlů a trhnul. Jsem, podle zkušeností z vlastního dětství, přesvědčen, že oba uvažovali stejně. Dlouho jsem na podobný jev nemusel čekat, ale klukům bych tentokrát křivdil, pytel zřejmě povolil sám pod tlakem, soudě podle typického zvuku praskajícího celofánu. Přišel jsem na to tím, že jedna moje paže, objímající křečovité pytel, se začala podezřele bořit do obsahu. Zanedlouho nebylo o tom pochyby. Nevím podle jakého fyzikálního zákona se začaly drobné částičky pěnovky objevovat v úrovni našich hlav a mezi nimi poletovat. Jelikož lidé v doslova napraném autobusu nemohli osvobodit své paže, aby dotěrné kousky pěnovky odehnali, začali je instinktivně odpuzovat foukáním, čímž pochopitelně kolot mikročástiček mohutně aktivovali a dávali tak možnost dalším částičkám váhy pírkou se uvolňovat a poletovat jako vločky autobusem. Pohled to nebyl ošklivý, různobarevné vločky nad našimi hlavami, udržované v pohybu sborovým foukáním cestujících, něco jako barevné Vánoce na pohlednicích Josefa Lady.

Velké nadšení tento krásný jev právě nevyvolal a bylo těžko se tvářit nepřítomně, jako že se nás to netýká a že už to asi bylo. Nezbyvalo než se dát předčasně na ústup a snažit se dotlačit a protlačit ke spásným zadním výstupním dveřím. Jenže tak lehké to nebylo, lidé začínali být podráždění a projevovat hlasitě nesouhlas s vánočním ovzduším nad hlavami a snažili se, celkem bez velkého úspěchu, mi uvolňovat cestu. Přesto můj protlak vydržel až do mé cílové stanice, ale moje anabáze uvnitř autobusu si vyžádala svou oběť: k výstupu jsem dorazil s jednou rukou volnou, tržený pytel zůstal někde na cestě a jeho obsah pomalu klesal na podlahu vyprazdňujícího se autobusu.

Od dalších potíží mne zachránila moje věrná náhoda, tentokrát v podobě mé (první) ženy, která se vracela z pěšího nákupu a automaticky se podívala na lid vystupující z autobusu na naší stanici. Za jedním pytlem rozpoznala mne, prý podle toho, že nikdo jiný nemůže tak pitomě vláčet zavazadlo, vrazila mi svůj nákup do volné ruky, sama se chopila pytle, hodila si ho přes rameno (byla postavy drobné, asi tak dvou třetin pytle) pouze s dotazem, zda si hodlám otevřít vycpávací živnost, s takovou zásobou materiálu. Je snad pochopitelné, že druhý, nenávratně zmizelý pytel jsem zamlčel.

Snad si zde popsanou situaci dovedete představit a vžít se do úlohy jejího kladného hrdiny. Ne-li, pak jste právě promarnili čas, protože popis je jen chabým odleskem skutečnosti.

POZDRAV Z DOČASNÉHO POBYTU V PRAZE

Psáno na pokračování od října '98 do února '99

EVA HOROVÁ

Protože zatím přesně nevíme, co pojem *dočasně* pro nás znamená, zvykáme si na všední každodenní život důchodců v této zemi a v tomto městě. Je třeba vzít v úvahu, že průměrný *domorodý* důchodce je na tom finančně podstatně hůř než my, (re)emigranti. Bavíme se výlety do okolí Prahy, návštěvami kulturních záležitostí a kamarádů, ale docházíme k poznání, že nejen zábavou může být živ důchodce. Ona ta přemíra volného času je někdy balastem, a tak bych ráda občas do našeho časopisu přispěla glosou k politickému a jinému dění v zemi, které už i zdejší novináři stále častěji říkají *Česko*.

Byla bych ráda, kdyby to nebylo jen tak nezávazné čtení, ale aby občas vybědlo k diskusi. Stále se totiž domnívám, že bychom se neměli obrátit k naší staré vlasti zády, i když občas má člověk k tomu sto chutí. A dění tady je neuvěřitelně napínavé, jen si toho všimat!

Skutečností, že tato země nemá stále ještě *oficiální* jednoslovný název, připisuje esejista jedněch novin velmi vlažné oslavy kulatého výročí vzniku Československa. A skutečně: zatímco Laan van Meerdervoort v Den Haagu, kde také občas bydlíme, tone při každých královských narozeninách a jiných příležitostech v modro-červeno-bílé záplavě, 28. října 1998 visela na Staroměstském náměstí v Praze jediná vlajka, a to na domě zahraničního investora. Lidé odjeli masálně nakupovat na polská tržiště nebo na houby do lesa, jen chudák Havel položil ten den nejméně tři různé věnce, jak mu předpisuje protokol. Byl při tom velmi sám, podle televizních záběrů provázen nanejvýš ochrankou. Televize uváděla *Dokurama* o revoluci 1848, s Fričem a Havlíčkem Borovským, z kterého vyplynulo, jak neuvěřitelně amatérské celé to vlastenecké hnutí bylo. Vyšlo spousta historických i rádobyhistorických studií na téma vzniku Československa, zániku Rakousko-Uherska atd. Ale lidem obecným to příliš nepohnulo.

Zato se 29. října konalo na Staroměstském náměstí První staroměstské strašidlení, to jako první happening, který má zavést tradici pražských Halloweenů. Zvědavost penzistům nedá, šli jsme se tedy podívat. Na tribuně zpívala černošská kapela, kolem postával slušně veliký hlouček rodičů s dětmi, děti převlečeny za strašidla. A dlabaly se dýně, protože to byl pokus o zapsání v *Guinness Book of Records*. Nejvíc rozsvícených halloweenských dýní v řadě za sebou. Na schodech u Husa jich bylo docela hodně, zda rekord padl, nevím. Nic, žádných osmdesát let naší státní samostatnosti. Tak nevím, jestli je to dobře nebo ne. V novinách si občas některý publicista posteskuje, že to s tou českou národní hrdostí je špatné, že se probudí jen když se vyhraje fotbal nebo hokej, jiný to zase omlouvá léty povinného jásání o státních svátcích, a také tím, že položit kytičku k Václavovi teď, když se to smí, už nemá ten půvab.

Lidu obecnému je to fuk, ten se baví neustálými rozmíškami politiků a bojem proti větru, který svádí ODS v čele s Klausem. Ti si totiž postavili *u Stalina* na Letné (bez řádného povolení) obrovský billboard 20 x 30 m, v noci osvětlený, ze kterého na Prahu shlíží Klaus. Při tom tvrdí, že **MYSLÍ JINAK**. Napadlo nás, že by bylo hezké umístit vedle stejně velkou fotografii původního sousoší a generalissima nechat říkat: **MYSLEL JSEM JINAK**. Budou totiž volby, komunální a do senátu. Klause nejdřív dvakrát odfoukla vichřice, a včera ho někdo pořezal. Ale nevzdává to, billboard bude opraven. A Praha 7 je žaluje za neoprávněné umístění stavby do veřejné zeleně. Do toho zvedla prst Evropská Unie, Hans van den Broek varuje. Jsme na chvostu, dobře, že si to teď musíme uvědomit a něco s tím dělat, říká Sociální demokracie; je to arogance bruselských

úředníků, kterým do toho nic není, zda máme reformovanou státní správu nebo ne, říká Klaus.

Lid obecný vybírá zatím v televizi českou filmovou veselohru století, a ze všech krásných věcí vybere cosi, co se jmenuje *S tebou mě baví svět* (nám emigrantům neznámé). Tak jsme se těšili, že to v zápětí uvidíme a budeme na výši, ale ouha, ČT neměla na ten film vysílací právo (to má letos komerční Nova).

Pan ministr bez portefeje Bašta (ČSSD) neustále vysvětluje v nejrůznějších projevech a veřejných diskusích program *Akce čisté ruce*, a bývá zhusta velmi nepochopen. Tak třeba zrovna včera (10.11.) v pořadu *Na hraně* - debatní pořad pro mladé do třiceti let. Trpělivě vysvětluje, že je třeba udělat analýzu současného stavu státní správy, soudního aparátu, atd., aby se přišlo na to, kde jsou díry v zákonech, či kde jsou zádrhele v jejich vymáhání. Téměř holandským uším to všechno zní velmi rozumně a logicky. Ne tak mladým (a nejen mladým) uším českých debatérů. Stále si přejí okamžité potrestání minulých vin, jmenovitě odhalení podvodníků, tady a teď. Pan ministr Bašta neúnavně opakuje, že jistě, komise probírá tyto velké kauzy jednu po druhé a snaží se při tom najít ony díry v zákonech a ve fungování různých orgánů, dělá to teď týden, a tak není divu, že ještě nejsou všichni podvodníci i a tuneláři za mřížemi. Účastníci diskuse neslyší a opět opakují, že dosti bylo úředníků, je třeba skoncovat s byrokracií a všechno se k dobrému obrátí. A jak to, že manželka ministra dopravy dostala post inspektorky českých drah, to je taky korupce, proti které ta Sociální demokracie tolik brojí. Když byli v opozici, střefovali se do paní Livie Klausové a teď dělají sami totéž. Tito mladí bouřliváci už ale neposlouchají, když se jim (pravda, nepříliš fotogenický a občas mumlající) pan Bašta snaží vysvětlit rozdíl mezi členkou správní rady, která spolurozhoduje o velkých penězích a průmyslových strategiích, a "úřednicí", i když ve vysokém postu. Při tom ta paní inspektorka prý má skutečně dobrou kvalifikaci; ovšem do toho člověk taky nevidí.

Leden/únor '99

Jak ten čas letí. Volby byly, a jak dopadly víte mezitím též. Špatně, hlavně co se týče počtu voličů, kterým stálo za to jít k urnám. Znovu se rozpoutala diskuse o potřebnosti senátu. Do ohně protestu proti jeho existenci ještě přilili oleje noví senátoři. Zřejmě dojatí loučením, rozhodli se svým odcházejícím kolegům udělit titul "emeritního senátora", který by byl provázen různými výhodami, jako například bezplatným vyhrazeným parkováním na Malé Straně, obědy v senátorské kantině a podobně. To bych jim ještě odpustila, ale že by takový "emeritní" ex-politik mohl navštěvovat schůze senátních komisí a mít v nich hlas poradní? Naštěstí šli senátoři rychle do sebe a návrh po několika týdnech stáhli.

ODS byla odsouzena k zaplacení pokuty za nepovolené postavení billboardu na Letné. Vláda odvolává na běžícím pásu vedoucí různých úřadů, kromě jiného také pana Vulterina, šéfa BIS (tajné služby), a zasahuje do složení správních rad v polostátních podnicích. ODS jim to vyčítá, ale mně se zdá, že si počínají v mezích práva: stát je stále většinový vlastník. Rozpoutala se aféra kolem TELECOMU, česká vláda chce, aby se věci zabývala vláda holandská, ta (podle informací z Holandska) prý zase čeká, až co udělají Češi. Lidu obecnému se tím opět jen potvrzuje, že celá politika je špína, a že každému jde jen o koryta. A to všude!

Zemědělci, zdá se, vyhráli (nebo aspoň zjevně neprohráli) boj s Evropskou unií o vepřové. Navnaděni tímto úspěchem, rozlévali včera (1.2.) mléko před ministerstvem zemědělství. Nemohou ho prodat, je ho příliš mnoho a domácí spotřeba klesá. Pan ministr Grégr (ministerstvo průmyslu a obchodu) plánuje revitalizaci podniků (těch stále ještě de facto státních), a má vidiny obnovené těžby uranu a dostavby Temelína. Kde na to tenhle stát vezme peníze, bůhví. Chudák pan Bašta se stále musí bránit nejrůznějším nařčením, a protože, jak už bylo řečeno, není příliš

nadán řečnickým uměním, dělá často "boty". Ujímá se pojem Baštoviny pro velmi nešikovné veřejné projevy.

Kdo se v této době raduje, jsou děti. Řadí totiž chřipková epidemie, školy jsou zavřeny a na horách je spousta sněhu. A což důchodci? Krmí sýkorky a objevují, že jsou i věci potěšitelné. Například celý kus nové cyklistické stezky kolem Vltavy, z Podolí do Modřan. Nebo velmi dobře prosperující Divadlo na Fidlovačce, ze stavu bouračky zachráněné skupinkou nadšenců. Těšíme se na nový muzikál Rusalka - to bude zase křiku o znevažování kulturního dědictví! Na ten muzikál je tu docela nové divadlo Milenium v areálu Holešovické tržnice. 4. února rozkvetly na zahradě první sněženky!

V tomto víkendu (6./7. února) prožívala Praha sněhovou kalamitu. Sníh padá pořád (úterý) a nám důchodcům se stará o denní tělocvik: prohazování chodničku kolem plotu. Teď do toho božího nadělení svítí slunce a Praha je krásná. Všechny ošklivosti jsou cudně pokryté panenskou bílou peřinou a jeden se stává opět optimistou, zvláště když vám v duši doznívá včerejší pořad *Na hraně*, ten diskutní s mladými lidmi do třiceti let. Téma bylo *Byl Krakonoš Sudeťák?*, anebo *Co si myslíme o vztahu česko-německém*. Ti mladí lidé vesměs byli názoru, že si Němci vedli v uplynulých poválečných letech dobře, a co je potřeba od nich především převzít, je konečně důkladná analýza vlastní, tj. české historie! Že "oni" si válku začali, to je nesporné, že "oni" činili zvěrstva též, ale co Češi? Byli vždycky nevinátka boží? Neměli občas sami osud ve vlastních rukách a nezbabrali si to vlastní vinou, neschopností, svárností, závistí a vím já čím ještě? Vkládám veškeré své naděje v tuto generaci inteligentních, myslících dvacetiletých tvorů, kteří se konečně cítí být Evropany.

POZNÁMKA ČLENA REDAKCE k tomuto článku. Když jsem měl konečně toto číslo hotové k předání tiskárně, tj. všech původních 40 stran v konečné úpravě, stránky očíslovány, obsah napsán a mohl jsem tedy začít uvádět byt do původního (téměř) stavu, tj. vyházovat všechny pracovní papíry, zmetky stránek, odštířky a řadu jiných roztroušených pazmeků, přinesla mi odpolední pošta dvě podezřelé obálky. (Na vysvětlenou: *odpolední* pošta proto, že v Den Haag-Centrum náš blok jinou poštu nemá. V tomto městě, v tomto bloku a ve dvacátém století "chodí" pošta mezi druhou a půlčtvrtou hodinou odpolední, zatímco v jiných civilizacích (včetně za rohem) dostávají poštu ráno, nebo alespoň dopoledne.) V jedné obálce jsem tušil dlouho slibovaný inzerát o autobusových linkách, ve druhé nečekaný příspěvek Evy Horové, t.č. z Prahy. Inzerát autobusů na disketě, kterou můj počítač odmítá vyvolat, článek Evy dobrý a aktuální, nutno ale pro tisk přepsat (písmena, okraje apod.). *Tak co teď?*

Počet stran z technických důvodů musí být dělitelný čtyřmi (tiskový arch má 4 strany). Nejjednodušší řešení je odpovědět, že je nám líto, je už dávno po uzávěrce, měli jste dost času, tak příště. Jenže *příště* je za čtvrt roku, článek Evy ztratí zcela na časovosti, a autobusy bude potřeba už na jaře. Poradit se není s kým, oba další členové redakce jsou na dovolené. Mám ještě možnost dodávku tiskárně o tři dny posunout. *Stačíme to?*

Pan Kubelka mi telefonicky slíbil dodat autobusovou stránku zítra či pozítří, já se tedy pokusím přepsat Evu do tiskové úpravy a vyjde-li vše podle předpokladů, tak potom "překopat" již hotové číslo (obsah, stránkování a.j.). Držte mi palce a omluvte případné nesrovnalosti při chvatné rekonstrukci tohoto čísla.

L.M.

AUTOBUSOVÉ LINKY HOLANDSKO - ČESKÁ a SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Bohemia Euroexpress

pondělí/pátek		čtvrtek/neděle
19.00	Rotterdam CS Conradstraat	09.45
20.00	Amsterdam Schiphol	08.45
20.30	Amsterdam Stadionplein Citroengarage	08.15
22.15	Arnhem CS Int. bushalte	06.30
10.00	Plzeň autobusové nádraží – stanoviště čís. 1	19.00
11.30	Praha UAN Florenc – stanoviště čís. 9	17.30

Bohemia Euroexpress bude s platností od 1.4.99 provozovat pravidelnou autobusovou linku denně a rozšíří i počet zastávek v Nizozemí o Den Haag a Leiden a v České republice o Brno

ČSAD Blansko

pátek		neděle
16.15	Blansko, Macocha, AN	09.55
17.30	Brno, UAN Zvonarka – stanoviště 19	08.55
20.00	Praha, UAN Florenc – stanoviště 9	06.30
21.30	Plzeň, autobusové nádraží – stanoviště 1	05.00
09.25	Eindhoven, Fuutlaan, Buspark f. Europcar	17.15
10.45	Utrecht CS Jaarbeursplein	15.45
11.30	Amsterdam, Amstel Busstation	15.00
11.45	Amsterdam, Prins Hendrikkade, busparking	14.45

ČSAD Praha Vršovice

pátek/neděle		neděle/pátek
19.00	Praha, UAN Florenc – stanoviště 9	11.00
21.10	Karlovy Vary, autobus. nádraží	08.50
08.15	Arnhem, Rijnhal Olympus 1	22.00
09.15	Utrecht, Jaarbeursplein	20.45
10.00	Amsterdam, Stadionplein	20.00
11.00	Den Haag, CS, Anna Buerenstraat	19.00

EUROLINES Nederland

Utrecht – Praha – Brno		Amsterdam-Praha-Brno		Utrecht-Víden-Bratislava	
14.00 Utrecht	14.00	12.30 Amsterdam	14.00	14.00 Utrecht	14.00
15.00 Amsterdam	13.15	13.30 Den Haag	-	15.00 Amsterdam	13.15
16.00 Den Haag	12.30	14.15 Rotterdam	-	16.00 Den Haag	12.30
16.45 Rotterdam	11.45	15.00 Breda	-	16.45 Rotterdam	11.45
17.30 Breda	11.00	16.45 Brussel (přestup)	13.15	17.30 Breda	11.00
08.00 Plzeň	21.00	08.00 Plzeň	21.00	19.15 Brussel (přestup)	08.45
09.30 Praha (přestup)	19.00	09.30 Praha (přestup)	19.00	09.45 Vídeň	18.30
12.30 Brno	16.30	12.30 Brno	16.30	11.15 Bratislava	17.00
<ul style="list-style-type: none"> • z NL ve Čt. a Ne. celý rok • 26/5-27/10 v Út. • 25/6-15/9 denně • 17/12-5/1 denně • z CR v Út. a v Pá. celý rok • 24/5-25/10 v Ne. • 26/6-14/9 denně • 17/12-5/1 denně 		<ul style="list-style-type: none"> • z NL v Po. a v Pá. celý rok • 23/5-24/10 v So • z ČR ve St. a v So. celý rok • 21/5-22/10 ve Čt. 		<ul style="list-style-type: none"> • z NL ve Čt a Ne celý rok • 26/5-27/10 v Út • 26/6-14/9 v Po a v Pá • 19/12-5/1 denně • z SK v Út a Pá celý rok • 21/6-27/9 v Ne • 27/6-12/9 ve Čt a So • 17/12-3/1 denně kromě St 	

Jízdenky na tyto spoje Vám zajistí cestovní kancelář

Czech-in Tours

Telefon 072-5641988

Fax 072-5642066

e-mail: czech.in@worldonline.nl

Pro Vaše přátele a známé zajistíme pobyty v Praze, letenky, vstupenky do divadel a na koncerty. Dále pobyty na chatách a chalupách v atraktivních místech Čech a Moravy, jakož i zimní dovolenou na horách. Katalogy s nabídkou našich služeb zasíláme bezplatně.

LUŠTÍRNA

NIZOZEMSKÝCH LISTŮ

LEGENDA KE KŘÍŽOVCE NL č. 1/99

VODOROVNĚ: **A:** Vlhko - kartografovat - tělocvičný útvar. **B:** Město v Jugoslavii - separace. **C:** Seté na zimu. **D:** Části oděvu - **PRVNÍ DÍL TAJENKY** - značka el.spotřebičů - iniciály hol.psychiatra čs.původu. **E:** Klouzek (lid.) - St.naklad.krásné knihy (zkr.) - druh nohaté housenky. **F:** Ohlasy - vokální dílo - náboženské logo - německé město. **G:** Vodní hra, též na koních - moudré zvíře z Knihy džunglí - holandský symbol pro U - ženské jméno. **H:** Švýcarský kanton - škvár - zaujal pozici k modlení - jméno českých obcí, též kladivo. **I:** Italské přitakání - **DRUHÝ DÍL TAJENKY** - latinská spojka. **J:** Zkr.čs.politické strany - hlavní tvůrce Kinoautomatu (letos zemřelý) - divčí jméno. **K:** Tkalcovská jednotka - úřad (zastarale) - C - Literární dílo - branka (sport., původní pravopis). **L:** Správce perského území - madridský sport. klub - klenba lební. **M:** Dužnatá rostlina - franc. politik - místo na Moravě. **N:** **TŘETÍ DÍL TAJENKY** - **O:** Zn.pracího prášku - naderní lákadlo - domácky Arjan - knižní zkratka. **P:** Velké pole - řekni - zkr. pro technický nábor - hudební tělesa. **Q:** Příležitostná koupě - holandská řeka - lept - moravský kraj.

SVISLE: **1:** Délková míra - chobotnice - sáním odstranit - pobídka. **2:** Útočiště v poušti - jméno psa - vytoužený vzor - nebezpečný stát. **3:** Invalida - římskými číslicemi 5, 50, 1 - němohra. **4:** Korzakov - vlas nad okem - opak aversu. **5:** Kontura - rovnost (též v golfu) - roční období - části celku. **6:** Zákusek - ženské jméno - pekařská kamna - prášek k drhnutí. **7:** Malý formát papíru - frajer - tmavočervená barva (řídce, z angl.). **8:** Tělní výpotek - iniciály č. spisovatele - Evropský liter. klub - anglicky zvěrolékař - ženské jméno. **9:** Obdiv - spisovně sundal - plošné míry slov. - domácké zvolání na Elišku - starší system tiskové úpravy počítačů. **10:** Nástroj k vlnění - ženské jméno (Destinová) - odměna advokátům. **11:** Zkr. akad.odborů - a copak promluvila - starší spisovatel (Ivan). **12:** Hanobení - město v Čechách - bůh války. **13:** Primitivní počítačka - opálení - franc. malíř - kotouč. **14:** Lenivá poloha - druh vyšívky - japonské rodové jméno - zkr. původní mladoboleslavské automobilky - dopisní zkratka - hlas zvonku. **15:** Pouze (nářečně) - hol. letecká spol. - vlastnost koz - památné norské plavidlo. **16:** Mladá žena - opera (Flotow) - vyvěřeliny - geometrický výkres, též ostrozraké zvíře, též povahová vlastnost. **NAPOVĚDA:** Magenta, Ito

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
A	V	A	N	O	C	E	S	T	O	J	A	K	O	L	I	T	A
B	P	R	A	N	O	S	T	I	K	A	Z	D	V	O	R	Á	K
C	R	O	H	E	U	T	A	N	A	Z	I	E	A	L	I	Č	I
D	A	N	R	A	R	A	Č	K	R	Y	M	T	R	I	K	E	N
E	V	L	O	H	A	V	Y	K	I	K	U	I	U	T	A	K	T
F	O	D	M	O	T	A	T	K	N	O	T	S	T	A	L	I	Č
G	B	A	N	J	O	H	I	K	A	Z	A	K	R	V	A	L	Y
H	R	A	I	K	V	A	S	H	O	P	L	A	E	L	N	I	N
I	I	O	C	V	E	L	V	A	R	Y	B	R	N	K	A	Č	I
J	O	S	E	K	V	A	L	E	N	T	I	N	O	V	Š	I	N
K	Ú	K	O	N	E	R	E	R	E	S	N	A	S	L	E	P	O
L	P	A	H	O	R	E	K	P	S	O	V	O	D	O	D	O	L
M	O	R	O	T	K	A	N	I	T	U	R	M	O	H	O	N	E
N	R	A	D	Ž	A	L	E	P	O	S	T	A	D	A	M	O	V
O	N	A	I	V	K	A	O	A	S	T	A	R	O	N	O	V	E
P	O	R	N	A	M	E	N	T	T	A	T	A	R	I	V	O	K
Q	S	A	U	N	A	R	V	E	R	V	A	N	O	J	N	A	O
R	T	A	V	I	N	O	R	M	A	A	R	A	T	F	I	Z	L
S	S	M	I	T	K	O	K	I	V	I	B	B	A	K	C	I	E
T	P	O	C	E	L	P	A	L	A	C	E	O	V	C	E	A	N
U	A	R	E	N	Y	S	T	A	N	I	S	L	A	V	A	T	O

Rozluštění křížovky z minulého čísla 4/98

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
A																
B																
C																
D																
E																
F																
G																
H																
I																
J																
K																
L																
M																
N																
O																
P																
Q																

Z A D N Í S T R A N A

JAK VZNIKÁ RYCHLOST

Tedy rychlost silniční, policie ji nazývá rychlá jízda. Nemám nic proti rychlé jízdě pokud se děje odpovědným řidičem na příslušných místech a přiznávám, že v takových případech se hlásím mezi přestupkáře. Ale tím více sám dodržuji anebo i nedosahuji rychlost povolenou tam, kde i ostatní, především děti a chodci, s pomalou jízdou motoristů počítají, nebo dokonce na ni spoléhají. Jako třeba v městech v okolí přechodů, v úzkých ulicích lemovaných parkujícími auty, na parkovištích apod. Je sice pravda, že i chodci mají dávat pozor a pohybovat se ukázněně, ale přechází-li někdo na červenou ještě neznamená, že ho mohu beztrestně přejet, byť na zebře. Totéž si myslím sám o sobě, jsem-li právě v úloze chodce a kdy ono pomyslné "tak se hni, courale!" se mění v "kam se řítíš, blázne!". Někdy se derou na jazyk slova jiná, ale smysl je týž a důležité pro obě strany je, aby u těch slov zůstalo.

Silniční rychlost je něco jiného. Dnes už je kvalita silnic přibližně všude stejně dobrá a ve většině Evropy se na nich pohybuje takové množství automobilů, že překračovat omezení rychlosti se daří málokde. A tam, kde by to bylo bezpečné a tudíž i možné, a kde by rychlejší provoz příznivě omezil tvorbu obávaných filé a zároveň ušetřil i ovzduší (auta by byla kratší dobu v provozu), tam jsou kontroly nejpřísnější. Což přesně odpovídá tuposti dopravních předpisodárců. Kdo chce v Evropě ujet denní příděl přes tisíc kilometrů, musí pěkně šlapat na plyn, chce-li si udržet denní průměr 100 km/h, včetně všech zastávek, tankování, rychlého zakousnutí a napití a ještě rychlejšího naopak, nesmí zabloudit a musí mít štěstí na jakžtak plynulý provoz. K ověření, zda tovární údaj nejvyšší rychlosti vašeho vozu (třeba 200 km/h) opravdu souhlasí, je nutno si zajet k sousedům, kde se to někde smí, nebo do Itálie, kde se taková rychlost ztratí.

Za svých přibližně sedmdesát let aktivního motorismu (začalo to dětským kolem s pomocným motorkem, tehdy bez vyžadované věkové hranice) jsem našel pouze dvě oblasti, kde na žádaný dlouhodobý průměr 100 km/h není nutno tuto rychlost nápadněji překračovat. Jednou takovou oblastí byly skandinávské země, Švédsko a Norsko (nikoli mostnaté Dánsko, Finsko neznám), kde by bylo hříchem na kráse krajiny jezdit rychleji, a přesto se ujede za pět hodin pětset kilometrů. A ve Východní Africe, konkrétně z Nairobi do Mombasy, je možno vzdálenost 450 km ujet pohodlně za tři hodiny i s vozem, jehož maximální rychlost nepřesahuje 150 km/h., pokud právě na kvalitní silniční magistralé si neodbývá svůj dýchánek skupina slonů.

Zcela zvláštní poměry jsou na silnicích Ameriky. Amerika je pro řidiče automobilu, který rád jezdí s požitkem, rájem. Zejména přijede-li tam z uspěchané Evropy, kde automobil se stává trvalou zátěží, kde silnice jsou přeplněny spěchátky, kde jeden řidič nadává druhému, buď proto že jede příliš pomalu (kupř. v Itálii), nebo naopak příliš rychle (kupř. ve Švýcarsku), kde není kde zaparkovat, a kde dopravní předpisy, i ty rozumné, začínají být pouze proto, aby byly překračovány. Řídit automobil v Americe je skutečným rekreačním požitkem, včetně velkých měst (s výjimkou Bostonu), kde evropský řidič má asi takový pocit, jako když ho najednou přestane bolet hlava.

A zde jsem si po dlouhém přemýšlení uvědomil, jak vzniká rychlá jízda, jak se stane z člověka beráncí povahy najednou malý vlček. A z malého k velkému už je později jenom krok. Jak známo, je v celé Americe rychlost omezena na devadesát kilometrů za hodinu, jen zcela vyjímečně na některých úsecích stopět. Jestliže v Californii a s ní sousedících státech naprostá většina řidičů toto omezení důsledně dodržuje, myslím, že na Floridě a v ostatních tzv. jižních státech tak důslední nejsou a trochu si občas přidají, i když ne mnoho. Ono to svádí, výborná, široká, poloprázdná a přehledná silnice, nikde nikdo, tak proč ne. Sám jsem se také po evropsku přistihl, i když jsem měl pevný úmysl pokyny pana domácího respektovat a povolenou rychlost nepřekračovat. Pokuty jsou vysoké a naše evropské mravy, či spíše nemravy, se sem nějak nehodí.

Jedete několik hodin ukázněně předepsanou rychlostí, sto metrů před vámi jede už hodně dlouho jiný stejně ukázněný řidič a nemáte nejmenší úmysl ani potřebu jej předjet. A najednou, kde se vzal tu se vzal, předjíždí vás pomalu někdo jiný. Vy se ovšem nedáte svést a jen si řeknete "jen si jed', spěcháku!" a pokračujete svým povoleným tempem. Jenomže najednou kdesi za vámi něco zašustí, něco se pohne. Je to ten známý pokušitel Děd Předjet, o němž jste se domnívali, že jste ho zanechali v Evropě. Tuší svou příležitost. A když vás pak předjíždí další auto tak vás Děd Předjet šťouchne do ramene a zašeptá vlezle "tak jed'!". Vy sice nechcete, ale když ve zpětném zrcátku vidíte najednou nějaký automobil, tak si řeknete "a proč né?" a podle evropského zvyku se připojíte za vás předjíždějící auto a v závěsu předjedete i vy toho courálka... A už jste v tom, právě se narodil malý vlček silnic. A řekli jsme si, že z malého k velkému je jen otázka času. Děd Předjet se spokojeně usmívá a vy se smíšenými pocity zíráte na tachometr.

Pevná vůle zvítězila: Vyhodil jsem Děda Předjeta otevřeným oknem, což je sice přestupek, který se jako znečišťování silnic trestá pokutou až tisíce dolarů (na což jste na mnoha tabulích nepřehlednutelně upozorňováni). Obávám se však, že ten Děd Předjet si mne v Evropě opět najde, protože ví, že bez něj bych se zde daleko nedostal.

Americké silnice jsou skutečně nepředstavitelně čisté, kdekoli. Zásahu na tom mají nejen ony vysoké pokuty 500 až 1000 dolarů, ale především způsob, jak ty pokuty zaplatit. V některých státech je nutno zaplatit přímo šerifovi, tedy za ním dojet třeba 50 kilometrů a počkat, až třeba složí úrodu do stodoly. Proto se řidiči snaží kázní pokutám vyhnout. Je také možno nezaplatit, ale to znamená koupit si nový vůz, protože se stávajícím číslem už oním státem neprojde. A ještě tam mají jiný vynález v zájmu čistoty silnic. Okres nabídne dvoumílové úseky silnic (3,2 km) zájemcům a zaplatí jim určitý obnos, za který oni se zaváží udržovat na tomto úseku čistotu, sbírat případné odpadky (jichž není mnoho), eventuálně pečovat o trávu apod. Zájemců je dost, jsou to především školy, místní kluby, podniky, kanceláře, ale i rodiny nebo i soukromníci. Úseky jsou tabulemi označeny, s uvedením jména a adresy pečovatele. A na okrajích silnic je často vidět tyto více méně dobrovolníky při práci v přírodě. Asi se to okresům vyplatí a třeba školy si přilepší. Silnice každopádně zůstanou čisté. Dovedete si něco podobného představit v Evropě? Ale copak v Evropě, ve vaší ulici? Nebo v naší? Já ne.

LADISLAV MALINSKÝ

Z A D N Í S T R A N A